

**Задля синодальної Церкви:
Сопричастя, Участь, Місія**

ПУТІВНИК

Офіційний Посібник для слухання та розпізнання в помісних Церквах:

Перший етап [жовтень 2021 — квітень 2022],
що проходить у дієцезіях та Конференціях Єпископів
перед Асамблеєю Єпископів у Синоді в жовтні 2023

Синод Єпископів

Ватикан

Видано Генеральним Секретарем Синоду Єпископів
Via della Conciliazione 34, Місто Ватикан
Вересень 2021

Переклад з англійської мови: Герасименко Антон

Молитва за Синод: Adsumus Sancte Spiritus

Кожна сесія Другого Ватиканського Собору розпочиналась з молитви Adsumus Sancte Spiritus, перші слова якої означають у перекладі з латини «Ми зібрались, Святий Духу», і яка протягом сотень років використовувалась на Соборах, синодах, та інших церковних зборах. Її авторство приписують св. Ісидору Севільському (бл. 560 — 4 квітня 636). Поки ми входимо у Синодальний Процес, ця молитва запрошує Святого Духа діяти в нас, щоб ми були спільнотою, народом благодаті. Для Синодальної подорожі 2021-2023 років ми пропонуємо оцю спрощену версію [1] молитви, щоб усім групам людей чи літургійним зібранням було простіше молитися нею.

Ми стаємо перед Тобою, Святий Духу,
зібрані у Твоє ім'я.

Лише з Тобою, котрий ведеш нас.
Оселися в наших серцях,
вкажи нам дорогу, котрою маємо йти
і навчи нею слідувати.

Ми слабкі та грішні;
не дозволяй аби ми чинили розлад.
Не дозволяй, щоб незнання вело нас неправильним шляхом
чи упередженість впливала на наші дії.

Нехай у Тобі віднайдемо нашу єдність,
щоб ми могли разом прямувати до вічного життя,
і щоб ми не зійшли зі шляху істини
і того, що правильно.

Про все це ми просимо Тебе,
Котрий дієш у кожному місці та в будь-який час,
у сопричасті Отця і Сина, тепер і навіки. Амінь.

ЗМІСТ

ПУТІВНИК

1. Вступ

1.1 Яке завдання цього Путівника?

1.2 Що таке синодальність? Контекст поточного Синоду

1.3 Яка мета цього Синоду? Завдання Синодального Процесу

1.4 Тема Синоду: Задля синодальної Церкви: Сопричастя, Участь, Місія

1.5 Досвід на місцевому рівні

2. Принципи Синодального Процесу

2.1 Хто може прийняти участь?

2.2 Справді синодальний процес: слухання, розпізнання, участь

2.3 Підходи до участі у Синодальному Процесі

2.4 Уникнення пасток

3. Процедура Синоду

3.1 Дієцезіяльний етап

3.2 Роль Конференцій Єпископів та Синодів Східних Церков

3.3 Континентальний етап

3.4 Асамблея Синоду Єпископів

3.5 Етап впровадження

4. Подорож Синодальним Шляхом в дієцезіях

- 4.1 Підсумок того, що передбачає дієцезіяльний етап
- 4.2 Роль єпископа в Синодальному Процесі
- 4.3 Роль священників та дияконів
- 4.4 Дорожня карта (прикладі кроків для дієцезіяльного етапу)
- 4.5 Основні складові Синодального Процесу
- 5. Матеріали для організації Синодального Процесу
 - 5.1 Методологія дієцезіяльного Синодального Процесу
 - 5.2 Неформальний вимір Синодального Процесу
 - 5.3 Головні питання для консультацій

Слово вдячності

Примітка: цей Путівник призначений для використання усією Католицькою Церквою. Тому термін «помісна Церква» означає, в залежності від контексту, дієцезію, єпархію, ординаріат, або будь-яку подібну інституцію Церкви. Так само там, де Путівник вживає термін «Конференція Єпископів», він розуміє в тому числі і відповідні синодальні інституції усіх Церков sui iuris.

ДОДАТКИ

- А) Дієцезіяльна контактна особа/контактна група
 - а. Роль та обов'язки дієцезіяльних контактних осіб/груп
 - б. Вимоги до дієцезіяльних контактних осіб
- Б) Пропоновані вказівки для організації Синодальної консультаційної зустрічі
- В) Дієцезіяльне Досинодальне зібрання
 - а. Вступ

б. Завдання

в. Учасники

г. Порядок денний та спосіб проведення Досинодального зібрання

г. Можливість проведення онлайн- або гібридних синодальних зустрічей (е- синодальних зустрічей)

д. Роль молоді в онлайн- та гібридних зустрічах (е-синодальних зустрічах)

Г) Підготування дієцезіяльного синтезу

а. Якого саме зворотнього зв'язку та відгуків потребує дієцезіяльний синтез? Передання плодів та розмаїття синодального досвіду

б. Пропоновані запитання для укладання дієцезіяльного синтезу

в. Впровадження плодів дієцезіяльного синтезу в помісній Церкві

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СИНОДАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

I. Глосарій

II. Додаткові консультаційні питання для Синодального Процесу

III. Залучення різних груп до Синодального Процесу

IV. Поради та підказки для слухання на місцевому рівні

V. Біблійні джерела

VI. Літургійні джерела

VII. Витяги з актуальних документів Церкви

VIII. Розуміння консенсусу в Синодальному Процесі

Часті питання про Синод

Скорочення

DV II Ватиканський Собор, догматична конституція Dei Verbum (18 листопада 1965)

EC Папа Франциск, апостольська конституція Episcopalis Communio (15 вересня 2018)

FT Папа Франциск, енцикліка Fratelli Tutti (3 жовтня 2020)

GS II Ватиканський Собор, пастирська конституція Gaudium et Spes (7 грудня 1965)

МБК, Син. Міжнародна Богословська Комісія, Синодальність у житті та місії Церкви (2 березня 2018)

LG II Ватиканський Собор, догматична конституція Lumen Gentium (21 листопада 1964)

PD Підготовчий Документ

RM Папа Йоан Павло II, енцикліка Redemptoris Missio (7 грудня 1990)

1. Вступ

1.1 Яке завдання цього Путівника?

Цей Путівник був задуманий як підручник, що супроводжує Підготовчий Документ у служінні синодальній подорожі. Ці два документи доповнюють один одного і мають бути прочитані у тандемі. Особливо корисним Путівник буде для дієцезіяльних контактних осіб (або груп), призначених дієцезіяльним єпископом, у справі підготовки та зібрання люду Божого, який озвучуватиме свій досвід у помісній Церкві. Це універсальне запрошення всіх вірних — перший етап XVI Звичайної Генеральної Асамблеї Синоду Єпископів, тема якого — «Заради синодальної Церкви: сопричастя, участь, місія».

Створивши в ході цього Синоду можливості для слухання та ведення діалогу на місцевому рівні, Папа Франциск закликає Церкву заново відкрити свою глибоко синодальну природу. Це віднайдення синодальних коренів Церкви включить в себе процес смиренного спільного відкриття способів бути Церквою в третьому тисячолітті, до якого нас закликає Бог.

Цей посібник пропонується як дороговказ, для підтримки зусиль помісних Церков, а не як збірка правил. Відповідальних за організацію процесу слухання та діалогу на місцевому рівні закликають зважати на місцеву культуру та контекст, ресурси, та обмеження і розпізнавати, як краще впроваджувати дієцезіяльний етап Синоду, під керівництвом дієцезіяльного єпископа. Закликаємо вас запозичувати ідеї з цього путівника, але водночас брати за точку відліку ваші місцеві реалії. Щоби цей Синодальний Процес приніс плоди, серед парафій та дієцезій можна буде знайти нові, креативні шляхи для співробітництва. Поточний Синодальний Процес не треба сприймати як тягар та конкуренцію пастирській опіці на місцях. Він є радше нагодою виплекати синодальне та пастирське навернення кожної помісної Церкви заради їх плідності у місії.

Багато місцевостей вже користуються затвердженими процедурами залучення вірних на парафіяльному рівні, на рівні рухів та дієцезій. Ми свідомі того, що є ряд країн, де місцева Церква вже розпочала синодальні обговорення свого роду, в тому числі Асамблея Церков Латинської Америки та Карибських островів, Пленарна Рада в Австралії і синодальні шляхи в Німеччині та Ірландії. По всьому світі вже мали місце дієцезіяльні синоди, деякі з яких тривають саме зараз. Ці місцевості та дієцезії тепер закликаються до креативного долучення вже наявних синодальних процесів до етапів поточного Синоду, що відбувається в усій Церкві. Для інших регіонів цей досвід Синодального Процесу є ніби новою, невідомою територією. Ми сподіваємось, що ресурси, запропоновані цим Путівником, стануть в нагоді всім та подадуть зразки добрих та корисних практик, які можна адаптувати поступово, в ході цієї спільної подорожі. Крім самого посібника, Путівник включає також:

- а) літургійні, біблійні, та молитовні джерела, розміщені онлайн;
- б) детальні методологічні поради та засоби;
- в) приклади з недавніх синодальних подій;
- г) термінологічний словник для Синодального Процесу.

Особливо важливо, щоби процес слухання проходив у духовній атмосфері, яка підтримує відкритість у діленні та слуханні. Заради цього заохочуємо вкорінити місцеву реалізацію Синодального Процесу у роздумах над Святим Письмом, літургії, та молитві. Тоді наша подорож взаємного слухання стане автентичним досвідом розпізнання голосу Святого Духа.

Справжнє розпізнання стає можливим там, де існує час на глибокі роздуми, а також дух взаємної довіри, спільної віри та спільної мети.

Підготовчий Документ нагадує нам про контекст, в якому відбувається цей Синод — глобальна пандемія, локальні та міжнародні конфлікти, зростаючий вплив

кліматичних змін, міграція, різноманітні форми несправедливості, расизм, насилля, переслідування та зростаюча нерівність між людьми — і це не все. Всередині Церкви контекст також включає в себе страждання дітей та вразливих осіб «внаслідок сексуальних злочинів, зловживань владою та совістю, скоєних значним числом кліриків та богопосвячених осіб» [2]. І посеред всього цього ми стоїмо на роздоріжжі, опинившись тут в критичний момент для життя Церкви та світу. Пандемія COVID-19 спричинила вибух усіх наявних нерівностей. В той же час, глобальна криза оживила наше відчуття того, що всі ми — в одному човні, що «проблема одного є проблемою усіх» (ФТ, 32). Контекст пандемії COVID-19, безперечно, матиме вплив на розгортання Синодального Процесу. Ця глобальна пандемія ставить перед нами справжні логістичні виклики, але водночас дає можливість просунутись у справі оживлення Церкви в цей критичний момент людської історії, коли багато помісних Церков постало перед різними питаннями, що стосуються подальшого шляху.

Посеред цього контексту синодальність представляє той шлях, через який Церква може бути оновлена дією Святого Духа, спільно прислухаючись до того, що Бог хоче сказати Своему народу. Ця спільна подорож, однак, не лише глибоко об'єднує нас як один люд Божий, але посиляє нас з місією пророчого свідчення, яка охоплює усю людську родину, включаючи братські християнські деномінації та інші релігійні традиції.

1.2 Що таке синодальність? Контекст поточного Синоду

Скликаючи цей Синод, Папа Франциск запрошує всю Церкву до роздумів над вирішальною для її життя та місії темою: «Саме цього шляху синодальності Бог очікує від Церкви третього тисячоліття» [3]. Ця спільна подорож, що йде слідом за оновленням Церкви, запропонованим Другим Ватиканським Собором, є водночас даром та завданням. Спільно роздумуючи про вже пройдений шлях, різноманітні члени Церкви, керовані Святим Духом, зможуть навчитись з досвіду та поглядів одне одного (PD, 1). Просвітлені Словом Божим та об'єднані в молитві, ми зможемо розпізнати, які процеси використати в пошуках Божої волі та прямувати шляхами, до яких нас кличе Бог — до глибшого сопричастя, повнішої участі, більшої відкритості до виконання місії в цьому світі. Міжнародна Богословська Комісія так описує синодальність:

Слово «синод» — стародавнє та шановане слово в Традиції Церкви, значення якого торкається найглибших змістів Об'явлення [...] Воно вказує на шлях, яким спільно йде люд Божий. Так само воно посилається на Господа Ісуса, Котрий подає себе як «шлях, істина, та життя» (Йн 14,6)», а «християни, Його послідовники, на початку звались “тими, що йдуть Шляхом”» (пор. Діян 9,2, 19,9-23, 22,4, 24,12-22).

Понад усе синодальність описує конкретний стиль, що характеризує життя та місію Церкви, виражаючи її природу як люду Божого, що спільно подорожує та збирається у спільноті, силою Святого Духа покликаною Господом Ісусом звіщати Євангеліє. Синодальність має бути виражена в повсякденному житті та роботі Церкви.

В цьому сенсі синодальність дозволяє усьому люду Божому разом рухатися вперед, слухаючи Святого Духа та Слово Боже, долучаючись до місії Церкви через сопричастя, яке Христос встановлює між нами. Цей шлях спільного подорожування — найбільш ефективний спосіб виявляти на практиці природу Церкви як подорожуючого та місійного люду Божого (PD, 1).

Весь люд Божий має рівну гідність та бере участь в одному покликанні через своє Хрещення. Всі ми, з огляду на Хрещення, покликані бути активними учасниками життя Церкви. У парафіях, у малих спільнотах, у рухах мирян, духовних спільнотах та інших формах сопричастя; чоловіки та жінки, молоді та старі — всі ми запрошені слухати одне одного, щоб почути підказки Святого Духа, Котрий керує нашими людськими зусиллями, вдихаючи в Церкву життя та енергію, направляючи нас до глибшого сопричастя заради місії в світі. В світлі синодальної подорожі, в яку вирушає Церква, ми мусимо зануритись у досвід автентичного слухання та розпізнання на шляху перетворення на ту Церкву, стати якою нас кличе Бог.

1.3 Яка мета цього Синоду? Завдання Синодального Процесу

Церква визнає, що синодальність — невід’ємна частина її природи. Бути синодальною Церквою означає виражати це у Вселенських Соборах, синодах єпископів, дієцезіяльних синодах, дієцезіяльних та парафіяльних радах. Існує багато способів переживання досвіду синодальності, вже присутньої в Церкві. Однак бути синодальною Церквою не означає обмежуватись вже існуючими інституціями. Синодальність, насправді, не так подія чи гасло, як стиль чи спосіб буття, у якому Церква реалізує свою місію в світі. Місія Церкви вимагає спільного подорожування цілого люду Божого, в якому кожен член, з’єднаний з іншими, відіграє свою ключову роль. Заради спільної місії синодальна Церква крокує вперед у сопричасті, через залучення усіх та кожного з її членів. Мета цього Синодального Процесу — не пережити тимчасовий, обмежений досвід синодальності, але надати можливість для цілого люду Божого розпізнати, як саме рухатись вперед, щоб у довгостроковій перспективі стати ще більш синодальною Церквою.

Одним з плодів Другого Ватиканського Собору було утворення Синоду Єпископів. Хоча Синод Єпископів до останнього часу діяв як зібрання єпископів з Папою на

чолі, Церква все більше розуміє, що синодальність — шлях для усього люду Божого. Тому Синодальний Процес є вже не тільки зібранням єпископів, але подорожжю для усіх вірних, в якій відіграє невід’ємну роль кожна помісна Церква. Другий Ватиканський Собор оживив розуміння того, що всі охрещені, як представники ієрархії, так і миряни, покликані до активної участі в спасительній місії Церкви (LG, 32-33). Вірні отримують Святого Духа у Хрещенні та Миропомазанні, і обдаровані різними дарами та харизмами задля оновлення та розбудови Церкви в якості членів Тіла Христового. Тому учительська влада Папи та єпископів перебуває в діалозі з *sensus fidelium*, живим голосом люду Божого (пор. *Sensus Fidei* в житті Церкви, 74) Шлях синодальності шукає пастирських рішень, які якнайвірніше відобразатимуть волю Богу, закорінені в живому голосі люду Божого (МБК, Син., 68). Відомо, що співпраця з богословами — як з мирян, так і з богосвячених осіб, так і з священства — може значно допомогти у вираженні голосу люду Божого, що виражає реальність віри, засновану на прожитому досвіді.

У той час як нещодавні Синоди досліджували такі теми, як нова євангелізація, родина, молодь, та Амазонський регіон, цей Синод зосередився на темі синодальності як такої.

Поточний Синодальний Процес керується фундаментальним питанням: як саме ця спільна подорож має відбуватись на різних рівнях (від місцевого до вселенського), щоби Церква могла проголошувати Євангеліє? Які кроки Дух запрошує нас зробити, щоби ми зростали як синодальна Церква? (PD, 2)

В цьому світлі виглядає, що завдання цього Синоду — як цілий люд Божий слухати, що Святий Дух говорить Церкві. Ми робимо це, спільно слухаючи Слово Боже у Писанні та живій Традиції Церкви, а після — слухаючи одне одного — особливо тих, що відкинуті на маргінес — та розпізнаючи знаки часу. Загалом увесь Синодальний Процес скерований до плекання живого досвіду розпізнання, участі, та співвідповідальності, в якому, заради місії Церкви в світі, об’єднується розмаїття дарів.

З цього ясно випливає, що написання документів не є сенсом Синоду. Він, навпаки, полягає в тому, щоби надихнути людей мріяти про Церкву, якою ми покликані бути, дозволити розквітнути сподіванням, надихнути довіру, перев’язати рани, утворити нові, більш глибокі стосунки, навчитись одне в одного, збудувати мости, просвітити думки, зігріти серця, повернути нашим рукам силу для спільної місії (PD, 32). Тож мета цього Синодального Процесу — не просто серія вправ, що має початок та кінець, але подорож автентичного зростання в напрямку до сопричастя та місії, якими Бог кличе Церкву жити у третьому тисячолітті.

Ця спільна подорож кликатиме нас оновити наш менталітет та наші церковні структури, щоб серед актуальних знаків часів жити цим закликом Бога до Церкви. Слухання люду Божого допоможе Церкві прийняти пастирські рішення, що якнайближче відповідають Божій волі. (МБК, Син., 68) Кінцева перспектива, на яку орієнтований синодальний шлях Церкви — служити діалогу Бога з людством (DV, 2) та прямувати до царства Божого (пор. LG, 9; RM, 20). В кінцевому рахунку цей Синодальний Процес допомагає переходу до Церкви, яка більш плідно служить наближенню Царства Небесного.

1.4 Тема Синоду: Задля синодальної Церкви: Сопричастя, Участь, Місія

В ході церемонії на згадку про 50-ту річницю утворення Синоду Єпископів в жовтні 2015 року Папа Франциск оголосив, що «світ, в якому ми живемо, який ми покликані любити та служити йому, незважаючи на його протиріччя, вимагає від Церкви посилити співробітництво в усіх сферах її місії». Цей заклик до спільної участі в місії Церкви скерований до усього люду Божого. Папа Франциск прояснив це питання, прямо запросивши весь люд Божий долучитися до зусиль Церкви, скерованих на зцілення: «кожен охрещений має почуватися залученим до змін в суспільстві та Церкві, яких ми так сильно потребуємо. Ці зміни вимагають особистого та колективного навернення, в якому ми бачимо речі так, як їх бачить Господь». У квітні 2021 Папа Франциск розпочав синодальну подорож люду Божого, що розпочнеться в жовтні 2021 в місцевих Церквах, а завершиться в жовтні 2023 на Асамблеї Синоду Єпископів.

ЗАДЛЯ СИНОДАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Тема Синоду — «Задля синодальної Церкви: Сопричастя, Участь, Місія». Три виміри цієї теми: сопричастя, участь, місія. Ці три виміри глибоко пов'язані між собою. Вони — життєво важливі стовпи, на яких стоїть синодальна Церква. Між ними не існує ієрархії. Кожен із них збагачує та направляє два інші. Між ними існує динамічний зв'язок, який треба виражати, не випускаючи жоден з них із погляду.

Сопричастя: Своєю милостивою волею Бог збирає нас разом як розмаїті народи однієї віри, до одного завіту, який Він пропонує Своему люду. Сопричастя, яке ми ділимо одне з одним, сягає своїми коренями в любов та єдність Трійці. Христос примиряє нас з Отцем та єднає одне з одним у Святому Духові. Разом ми отримуємо натхнення, слухаючи Слово Боже, черпаючи з Традиції Церкви, засновуючись на спільному *sensus fidei*. Всі ми відіграємо свою роль у розпізнанні та проживанні Божого заклику до Його люду.

Участь: заклик до залучення всіх, що належать до люду Божого — мирян, богопосвячених, та священства — до участі в глибокому та шанобливому слуханні одне одного. Це слухання створює простір, в якому ми разом чуємо Святого Духа та знаходимо напрямок руху як Церква третього тисячоліття. Ця участь заснована на тому, що всі вірні здатні та покликані служити одне одному за допомогою дарів, які кожен отримав від Святого Духа. В синодальній Церкві уся спільнота, у вільному та багатому розмаїтті її членів, покликана спільно молитись, слухати, аналізувати, вести діалог, розпізнавати та давати поради в питанні прийняття пастирських рішень, що найбільше відповідають волі Божій (МБК, Син., 67-68). Треба докласти щирих зусиль задля забезпечення інклюзії кожного, хто перебуває у маргінальному становищі або почувається виключеним.

Місія: Церква існує заради євангелізації. Ми ніколи не можемо концентруватись на собі. Наша місія — посеред цілої людської родини свідчити про любов Бога. Цей Синодальний Процес має глибоко місійний характер. Він має допомогти Церкві бути кращим свідком Євангелія, особливо перед тими, що живуть на духовних, соціальних, економічних, політичних, географічних, та екзистенційних околицях нашого світу. В цьому вимірі синодальність постає як шлях, на якому Церква більш плідно сповнює свою місію євангелізації в світі, як закваска, що служить прищестю Божого Царства.

1.5 Досвід на місцевому рівні

Перший етап Синодального Процесу — слухання в місцевих Церквах. Після урочистого відкриття в Римі у суботу, 9 жовтня 2021 року, 17 жовтня 2021 року розпочнеться дієцезіяльний етап Синоду. Щоб допомогти синодальній подорожі на цьому першому етапі, Генеральний Секретар Синоду Єпископів, кардинал Маріо Грек, в травні 2021 року надіслав кожному єпископу листа, в якому запропонував призначити контактну особу або групу осіб, яка очолить етап слухання на місцях. Ця особа або група осіб також слугує як сполучна ланка між дієцезією та парафіями, а також між дієцезією та Конференцією Єпископів. Від помісних Церков просять надати свої відповіді конференції єпископів, які збиратимуть ідеї до крайнього терміну — квітня 2022 року. Тоді Конференції Єпископів та Синоди Східних Церков, в свою чергу, передадуть синтези Синоду Єпископів. Ці матеріали будуть зведені в єдину основу для написання двох робочих документів (відомих як *Instrumentum Laboris*). Нарешті, в жовтні 2023 року в Римі відбудеться Асамблея Синоду Єпископів.

Як зазначено в Підготовчому Документі (п.31):

Завдання першого етапу синодальної подорожі — запустити процес широких консультацій, щоб зібрати багатства досвіду живої синодальності у її різних виразах та аспектах. До процесу залучені пастирі та вірні помісних Церков на різних рівнях та у найдоречніший спосіб, відповідно до специфіки місцевих реалій. Консультація, координована єпископом, звернена до «священників, дияконів та мирян відповідних Церков, як індивідуально, так і до об'єднань, не ігноруючи і важливого внеску, який можуть зробити богопосвячені чоловіки та жінки» (ЕС, 7). Особливо заохочуються до участі представницькі органи місцевих Церков, зокрема Рада Пресвітерів та Пастирська Рада, з-посеред яких «синодальна Церква почне набувати форми» [22]. Так само цінним буде внесок інших церковних інституцій, що отримують Підготовчий Документ, а також і внесок тих, що самі побажають надіслати його. Нарешті, фундаментально важливим є відведення належного місця для голосу вбогих та відкинутих, а не тільки тих, що вже мають якесь місце чи роль у помісних Церквах.

Спільноти богопосвячених, рухи мирян, об'єднання вірних та інші церковні групи заохочуються до участі в Синодальному Процесі в контексті помісних Церков. Проте вони, так само як і будь-яка група або особа, що не має можливості долучитися до Процесу на місцевому рівні, може скерувати свій внесок напряду до Генерального Секретаріату, як зазначено в *Episcopalis Communio* (ст. 6 щодо консультацій з людию Божим):

§1. Консультації з людию Божим проводяться в помісних Церквах Синодами Єпископів Патріарших Церков та Великих Архієпископств, Радами Ієрархів та Асамблеями Ієрархів Церков *sui iuris* та Конференціями Єпископів. В кожній помісній Церкві єпископи проводять консультації з людию Божим, звертаючись до учасницьких органів, передбачених правом, не виключаючи й інших способів, які вони вважатимуть за потрібне.

§2. Спілки, Федерації, чоловічі та жіночі Конференції Інститутів Богопосвяченого життя та Товариств Апостольського Життя звертаються по консультації до своїх Генеральних Настоятелів, які, своєю чергою, можуть звертатись до своїх Рад та інших членів відповідних Інститутів та Товариств.

§3. Подібним чином і об'єднання вірних, визнані Святим Престолом, консультуються з власними членами.

§4. Дикастерії Римської курії роблять свої внески, беручи до уваги їх відповідні сфери компетенції

§5. Генеральний Секретаріат Синоду може вказати інші форми консультацій з людию Божим.

Кожен етап слухання буде адаптуватися до місцевих умов. Люди з віддалених спільнот з обмеженим доступом до інтернету, ймовірно, залучатимуться не так, як

люди з урбанізованих місцевостей. Спільноти, вражені COVID-19, ймовірно, організують ведення діалогу та слухання інакше, ніж ті, де процес відновлення йде швидко. Якими б не були обставини, дієцезіяльні контактні особи заохочуються до забезпечення максимальної інклюзії та ступеню участі, залучаючи якнайбільш можливу кількість людей, особливо тих, що перебувають на маргінесі, нерідко відкинутих та забутих. Заохочення до якнайширшої участі допоможе упевнитися в тому, що синтез, сформульований на рівні дієцезій, Конференцій Єпископів та цілої Церкви, буде відображенням істинних реалій та живого досвіду люду Божого. Оскільки це залучення люду Божого є фундаментальною основою усього процесу та для багатьох — першою зустріччю з досвідом синодальності, критично важливо, щоби кожен випадок слухання на місцях відбувався згідно з принципами сопричастя, участі, та місії, що надихають цей синодальний шлях. Розгортання Синодального Процесу на місцевому рівні також має включати в себе:

- Розпізнання через слухання, щоби створити простір для дії Святого Духа
- Доступність, завдяки якій буде залучена якнайбільша кількість людей, незалежно від їхнього розташування, мови, освіти, соціально-економічного статусу, не/працездатності, та матеріального достатку.
- Чутливість до культури, завдяки якій розмаїття в місцевих спільнотах буде вітатись та прийматись.
- Інклюзивність, що докладаеться всіх зусиль для залучення тих, що почувуються виключеними або маргіналізованими.
- Партнерство, засноване на моделі співвідповідальності Церкви.
- Повагу до прав, гідності та думки кожного учасника.
- Точний синтез, що насправді відображає спектр критичних та схвальних точок зору, наявних в усіх відповідях, в тому числі погляди, виражені меншістю учасників.
- Прозорість, що забезпечує зрозумілість та чітку комунікацію в процесах запрошення, залучення, інклюзії, та збору внесків.
- Справедливість, що забезпечує однакове ставлення до всіх учасників процесу слухання, завдяки якому дійсно буде почутий кожен голос.

Дієцезіяльні контактні особи заохочуються до занурення у багатство живого досвіду Церкви в локальних контекстах. Протягом дієцезіяльного етапу буде корисно пам'ятати про принципи Синодального Процесу та про потребу структурування обговорень, які потім будуть синтезовані та, в підсумку, визначально вплинуть на написання робочих документів Синоду (*Instrumentum Laboris*). Ми прагнемо бути уважними до того, як Дух говорить через люд Божий.

2. Принципи Синодального Процесу

2.1 Хто може взяти участь?

В Євангеліях ми бачимо, як Ісус звертається до всіх. Він спасає не лише окремих індивідів, але також, як один Пастир однієї отари, спасає їх як народ, зібраний Ним (пор. Йн 10,6). Служіння Ісуса показує нам, що ніхто не виключений з Божого плану спасіння.

Справу євангелізації та послання про спасіння неможливо зрозуміти поза незмінною відкритістю Ісуса до якнайширшої аудиторії. Євангелія називають її натовпом, що складається з усіх людей, що йдуть за Ісусом, та всіх, кого Він кличе йти за Ним. Другий Ватиканський Собор звертає увагу на те, що «всі людські істоти запрошені до нового люду Божого» (LG, 13). Бог воістину діє у цілому народі, зібраному Ним. Тому «вся спільнота вірних, маючи помазання від Святого, не може помилятися у питаннях віри. Вони виявляють цю особливу властивість через надприродне розпізнання усього Люду в питаннях віри, коли всі, від єпископів до останнього з мирян, демонструють всезагальну згоду у питаннях віри та моралі» (LG, 12). Собор далі підкреслює, що подібне розпізнання бере натхнення від Святого Духа та відбувається в діалозі між усіма народами, в прочитанні знаків часу у вірності вченню Церкви.

Дієцезії закликають пам'ятати про те, що головні суб'єкти синодального досвіду — це всі охрещені. Особливу увагу треба звертати на те, щоб залучити тих, кому загрожує виключення: жінок, непрацевдатних, біженців, мігрантів, старих, злиденних, католиків, що рідко або зовсім не практикують своєї віри, і так далі. Варто також знайти креативні способи залучити дітей та молодь.

Всі охрещені разом утворюють суб'єкт *sensus fidelium*, живий голос люду Божого. В той же час, щоб їх участь у акті розпізнання була повною, охрещеним важливо чути голоси інших людей з їх локального контексту, включно з людьми, які покинули віру, людей з інших релігійних традицій, невіруючих і т.д. Бо, як проголошує Собор, «Радості та надії, скорботи та тривоги людей наших часів, особливо бідних та

якимось чином вразливих, є радостями та надіями, скорботами та тривогами послідовників Христа. Справді, немає нічого дійсно людського, що не відгукнулось би в їх серцях» (GS, 1).

Тому, хоча до участі в Синодальному Процесі чітко запрошені всі охрещені, ніхто, — яку б релігію він не сповідував — не має бути позбавленим можливості поділитись своїм баченням та досвідом, в тій мірі, в якій хоче допомогти Церкві у її синодальній подорожі у пошуках всього доброго та істинного. Це особливо стосується вразливих та маргіналізованих осіб.

2.2 Дійсно синодальний процес: слухання, розпізнання, участь

Синодальний Процес — перш за все процес духовний. Це не механічне збирання інформації і не серія зустрічей та дебатів. Синодальне слухання орієнтоване на розпізнання. Воно вимагає від нас навчитись та застосовувати мистецтво особистого та колективного розпізнання. Ми прислухаємось одне до одного, до нашої релігійної традиції, та до знаків часу, щоб розпізнати, що всім нам говорить Бог. Папа Франциск описує дві взаємопов'язані мети цього процесу слухання: «слухати Бога, щоб разом із Ним почути волення Його люду; слухати Його люд, доки ми не увійдемо в гармонію з волею, до якої нас кличе Бог» [5].

Цей тип розпізнання — не одноразова вправа, а спосіб життя, закорінений у Христі, керований Святим Духом, відданий більшій славі Божій. Колективне розпізнання допомагає збудувати процвітаючі та витривалі спільноти, придатні для місії Церкви в сьогодні. Розпізнання — благодать від Бога, але воно вимагає наших простих, людських зусиль: молитви, роздумів, уваги до свого внутрішнього світу, слухання та спілкування, що відбувається в душі автентичності, уважності, та привітності.

Церква пропонує нам певні «ключі» до духовного розпізнання. В духовному сенсі розпізнання — мистецтво розуміти те, в якому напрямку нас ведуть бажання нашого серця, не спокушаючись тим, що веде нас туди, куди ми не хотіли йти. Розпізнання включає в себе роздуми та залучає як серце, так і розум до прийняття в нашому конкретному житті рішень заради пошуку та знайдення волі Божої.

Якщо методом Синодального Процесу є слухання, а розпізнання — його мета, тоді його шлях — участь. Заохочення до участі веде нас назовні нас самих, до залучення інших, чий погляд відрізняється від наших. Слухання тих, що мають ті ж погляди, що і ми, не приносить плоду. В діалозі відбувається зустріч різних точок зору. Бог, насправді, часто промовляє через голоси тих, кого ми з легкістю виключаємо, відкидаємо, не беремо до уваги. Ми мусимо докласти особливих зусиль, щоб почути

тих, кого спокусливо вважати незначними; тих, що змушують нас задумуватись над новими точками зору, що можуть змінити наш спосіб мислення.

2.3 Підходи до участі в Синодальному Процесі

Папа Франциск кілька разів ділився з нами своїм баченням того, як конкретно виглядає практика синодальності. Нижче подано ті підходи, з якими наша участь в Синодальному Процесі уможливить справжнє слухання та діалог.

- Бути синодальними означає мати час на ділення: нас заохочують говорити з справжньою сміливістю та чесністю (*parresia*), поєднавши свободу, істину, та любов. В діалозі всі зможуть покращити своє розуміння.
- Смиренню у слуханні має відповідати відвага в виступах: всі мають право бути почутими, так само як всі мають право висловитись. Синодальний діалог залежить від сміливості і в висловленні, і в слуханні. Тут йдеться не про дебати, у яких намагаються переконати інших. Тут йдеться про прийняття чужих слів як спосіб, завдяки якому Святий Дух скаже своє слово заради блага всіх (1 Кор 12,7).
- Діалог приводить нас до новизни: ми маємо бути готовими змінити свою думку, засновуючись на почутому від інших.
- Відкритість до навернення та змін: нерідко ми чинимо спротив тому, до чого нас надихає Святий Дух. Ми покликані відмовитись від настроїв самозаспокоєння та комфорту, які приводять нас до рішень, заснованих виключно на тому, як робилось раніше.
- Синоди — церковна практика розпізнання: розпізнання засноване на переконанні, що Бог діє в світі, а ми покликані прислухатися до того, що нам підказує Дух.
- Ми — знаки Церкви, що слухає та подорожує: у слуханні Церква наслідує приклад Самого Бога, Котрий прислухається до воання свого люду. Синодальний Процес надає нам можливість відкритися до справжнього слухання, не звертаючись до готових відповідей та задалегідь винесених суджень.
- Відмовитись від упереджень та стереотипів: нам заважають наші слабкості та гріховність. Перший крок до слухання — звільнити наші думки та серця від упереджень та стереотипів, що ведуть нас хибним шляхом, в кінці якого — невігластво та поділи.

- Подолати пошесть клерикалізму: Церква — Тіло Христове, повне різних харизм, у якому кожному члену відведене його унікальне місце. Всі ми залежимо одне від одного, всі маємо однакову гідність серед святого люду Божого. За прикладом Христа, істинна влада полягає в служінні. Синодальність вимагає від пастирів уважно слухати паству, віддану їм під опіку, а від мирян — вільно та відкрито виражати свою думку. Всі слухають одне одного у любові, у душі сопричастя та спільної місії. Сила Святого Духа проявляється в усіх членах люду Божого в безліч способів.

- Одужати від вірусу самодостатності: всі ми — у одному човні. Всі разом ми утворюємо Тіло Христове. Відмовившись від ілюзії самодостатності, ми можемо навчитись одне від одного, спільно подорожувати, та служити одне одному. Ми можемо наводити мости понад стінами, що часом розділяють нас — понад віком, статтю, достатком, здібностями, освітою і т.д.

- Подолання ідеологій: ми мусимо уникнути ризику звертати більше уваги на ідеї, ніж на конкретні реалії, у яких люди живуть вірою.

- Зародити надію: чинити вірно та правильно означає не шукати уваги або публічності, а бути вірними Богу та служити Його люду. Ми покликані бути світилами надії, а не пророками лих.

- Синоди — час для мрій та «перебування з майбутнім»: ми запрошені створити процеси на місцях, які б надихнули людей, процеси, з яких ніхто не буде виключений і в яких народиться образ майбутнього, повного євангельської радості. Ці підходи допоможуть учасникам (пор. *Christus Vivit*):

- Інноваційний погляд: розробляти нові підходи з креативністю та певною зухвалістю.

- Інклюзивність: Церква спільної відповідальності та залучення, здатна належно оцінити своє багате розмаїття, приймає всіх, кого ми забули або ігнорували.

- Відкритість: давайте уникати ідеологічних ярликів та використовувати всі методології, що приносять плоди.

- Слухати всіх та кожного: навчаючись одне від одного, ми зможемо краще відображати ту дивовижну багатогранну реальність, якою має бути Церква Христова.

- Розуміння «спільної подорожі»: йти шляхом, до якого Бог кличе Церкву в третьому тисячолітті.

о Розуміти концепцію співвідповідальної Церкви: цінувати та залучати унікальну роль та покликання кожного члена Тіла Христового заради оновлення та розбудови усїєї Церкви.

о Охоплення через екуменічний та міжрелігійний діалог: разом мріяти та спільно подорожувати усїєю людською родиною.

2.4 Уникання пасток

Як і в будь-якій подорожі, треба бути свідомими можливих пасток, які можуть притормозити прогрес в цей синодальний період. Нижче перераховано кілька пасток, яких необхідно уникати, щоб Синодальний Процес був повним сил та плідним.

1) Спокуса керувати самим замість того, щоб дозволити Богу керувати. Синодальність — не прийом із арсеналу корпоративних стратегій. Це духовний процес, очолюваний Святим Духом. У нас може виникати спокуса забути про те, що ми — паломники та слуги на шляху, визначеному для нас Богом. Наші скромні організаційні та координаційні зусилля служать Богові, Котрий нами керує. Ми — глина в руках божественного Гончара (Іс 64,8).

2) Спокуса зосередитись на собі та власних потребах. Синодальний Процес — нагода відкритись, озирнутись навколо, подивитись на речі з інших перспектив і вирушити назовні з місією до периферій. Це вимагає довгострокового планування. Це також означає, що ми маємо розширити власні кругозори до масштабу усїєї Церкви, і задати собі питання, такі як: «Що Бог запланував для Церкви саме тепер і зараз?» «Як нам на місцевому рівні втілити Божий задум для Церкви?»

3) Спокуса бачити лише самі проблеми. Численні ті виклики, труднощі, та випробування, перед якими стоїть Церква та світ. Однак фіксація на проблемах здатна лише зробити нас знесиленими, демотивованими, цинічними. Ми не помітимо світла, якщо вдивлятимемось в темряву. Замість зосередження на тому, що не так, давайте цінувати те, де є життя, яке творить Святий Дух, і шукати, як нам дати Богові діяти ще повніше.

4) Спокуса зосередитись на структурах. Заради плекання глибшого сопричастя, повнішої участі, більш плідної місії Синодальний Процес, очевидно, вимагатиме оновлення церковних структур різного рівня. У той самий час, досвід синодальності мусить концентруватись передусім не на структурах, а на досвіді спільного подорожування у розпізнанні дороги вперед, натхненного Святим Духом. Навернення

та оновлення структур відбудеться лише через постійне навернення та оновлення усіх членів Тіла Христового.

5) Спокуса не дивитись поза видимі межі Церкви. Виражаючи Євангеліє своїми життями, миряни — чоловіки та жінки — діють як закваска у світі, в якому ми живемо та працюємо. Синодальний Процес — час діалогу з людьми зі світу економіки та науки, політики та культури, мистецтв та спорту, медіа та соціальних ініціатив. Це — час роздумів про екологію та мир, питання життя та міграцію. Ми маємо дивитись на повну картину, щоб виконувати свою місію в світі. Це — також можливість поглибити екуменічну подорож з іншими християнськими конфесіями та поглибити взаємне розуміння з іншими релігійними традиціями.

6) Спокуса втратити орієнтири Синодального Процесу. Рухаючись синодальною подорожжю, серед дискусій на різноманітні теми, ми маємо пильнувати щоб Синодальний Процес тримався мети — розпізнання того, як саме Бог кличе нас до спільного руху вперед. Один окремий Синодальний Процес не вирішить всіх наших питань та проблем. Синодальність — це підхід, процес співвідповідального руху вперед, відкритий до спільного прийняття Божих плодів в належний час.

7) Спокуси конфліктів та поділів. «Щоб усі були одно» (Йн 17,21). Це — палка молитва, з якою Ісус звертається до Отця, прохаючи про єдність між Своїми учнями. Святий Дух веде нас до глибшого сопричастя з Богом та одне з одним. Насіння поділу не дають плодів. Марно намагатись нав'язати свої ідеї усьому Тілу шляхом тиску або дискредитації тих, що мають іншу думку.

8) Спокуса ставитись до Синоду як до парламенту. Тут синодальність плутають з політичною битвою, в якій одна сторона має перемогти іншу, щоб отримати владу. Антагонізм суперечить духу синодальності, як і роздмухування конфліктів, що загрожують церковній єдності та сопричастю.

9) Спокуса слухати лише тих, що вже залучені до церковних ініціатив. Цей підхід здається простим в керуванні, але він ігнорує значну частину люду Божого.

3. Процедура Синоду

Рис 1. На інфографіці показано схему Синодального Процесу. Генеральний Секретаріат публікує Підготовчий Документ та Путівник — інструменти для місцевих Церков та дієцезіяльного етапу Синоду. Плоди цього етапу буде зведено до єдиного синтезу від кожної місцевої Церкви. Тоді Конференції Єпископів та Синоди Східних Церков сформулюють свої синтези на основі синтезів, отриманих від

місцевих Церков. Інші церковні інституції також отримають цей Путівник та Опитувальник (див. ч.5), щоб взяти участь в консультаціях та надати свій власний синтез. До них входять дикастерії Римської Курії, Спілка Генеральних Настоятелів та Міжнародна Спілка Генеральних Настоятельок, інші Спілки та Федерації Богопосвяченого Життя, міжнародні мирянські рухи, університети, та богословські факультети. Генеральний Секретаріат напише першу версію *Instrumentum Laboris*, засновану на синтезах, отриманих від Конференцій Єпископів, Синодів Східних Церков, та інших церковних органів, згаданих в *Episcopalis Communio*. Цей перший *Instrumentum Laboris* буде обговорюватись на континентальних зібраннях (див. ч.3.3). На основі документів, напрацьованих континентальними зібраннями, буде укладено другу версію *Instrumentum Laboris*, яка буде використана на Асамблеї Синоду Єпископів в жовтні 2023 року.

3.1 Дієцезіяльний етап

Значна частина багатств цього етапу слухання буде походити з дискусій в парафіях, рухах мирян, школах та університетах, спільнотах богопосвячених, між сусідніми християнськими спільнотами, соціальними, екуменічними, та міжрелігійними рухами та іншими групами. Єпископи розпочнуть процес, тож ймовірно, що залучення на дієцезіяльному рівні буде координуватись через звичні комунікаційні канали дієцезіяльного єпископа. Парафії, де існує Парафіяльна Душпастирська Рада, та дієцезії, де існує Дієцезіяльна Душпастирська Рада, можуть скористатися цими наявними синодальними органами для організації та втілення Синодального Процесу на місцевому рівні, але переконавшись в тому, що зусилля з залучення периферій та голосів, які рідко лунають, були зроблені. Мета тут — не завантажити роботою дієцезії та парафії, а творчо інтегрувати Синодальний Процес в життя помісної Церкви, плекаючи глибоке сопричастя, повнішу участь та більш плідну місію.

На цьому етапі слухання ми заохочуємо людей збиратись разом, відгукуватись на стимулюючі питання/образи/сценарії, слухати одне одного, надавати індивідуальний та груповий зворотній зв'язок, ідеї, реакції, та пропозиції. Однак в разі, якщо обставини (такі, як обмеження у зв'язку з пандемією або фізична відстань) ускладнюють безпосереднє спілкування, можливо також використовувати дискусійні онлайн-групи з премодерацією, самоорганізовану діяльність в мережі, чат-групи, спілкування телефоном та різноманітні способи комунікації, в тому числі опитувальники — як на папері, так і онлайн. Матеріали для молитов, біблійні роздуми, сакральна музика та мистецтво, поезія і тому подібні речі теж можуть застосовуватись для стимуляції роздумів та діалогу.

Цей дієцезіяльний етап — нагода для парафій та дієцезій зустрітись, досвідчити та прожити цей синодальний досвід спільно, відкривши або розвинувши синодальні засоби чи шляхи, найкраще пристосовані до місцевого контексту, що зрештою стануть новим стилем місцевих Церков на шляху синодальності.

Тому цей Синод не просто очікує відповідей, які допоможуть проведенню Асамблеї Синоду Єпископів у Римі в жовтні 2023 року, але також бажає поширення та розвитку практики та досвіду синодальності як протягом цього процесу, так і у майбутньому руху вперед. У деяких помісних Церков, що вже вирушили в цю подорож, є чудові матеріали, наприклад, Методологічний посібник для Церковної Асамблеї Конференції Єпископів Латинської Америки та основні документи австралійської Пленарної Ради. Заохочуємо вас ознайомитись з цими матеріалами, які допоможуть та надихнуть вас до роботи у вашій помісній Церкві.

3.2 Роль Конференцій Єпископів та Синодів Східних Церков

Після завершення дієцезіяльного етапу дієцезіяльним Досинодальним Зібранням та складанням дієцезіяльного синтезу, Конференції Єпископів та Синоди Східних Церков скомплюють інформацію та зворотній зв'язок, отримані від дієцезій та єпархій, на основі яких сформулюють власні синтези, які відображатимуть внески учасників на місцевому рівні. Конференції Єпископів та Синоди Східних Церков покликані розпізнати та скласти цей синтез в ході власного Досинодального Зібрання.

Ці синтези слугуватимуть потім як основа для першої версії *Instrumentum Laboris*, яка буде опублікована Генеральним Секретаріатом Синоду Єпископів.

3.3 Континентальний етап

Цей *Instrumentum Laboris* буде робочим документом семи континентальних зібрань: в Африці (SECAM); в Океанії (FCBCO); в Азії (FABC); на Близькому Сході (CPCO); в Латинській Америці (CELAM); Європі (CCEE); та Північній Америці (USCCB та CCCB).

Ці сім міжнародних зібрань, в свою чергу, підготують сім Підсумкових Документів, які стануть основою другого *Instrumentum Laboris*, з яким буде працювати Асамблея Синоду Єпископів в жовтні 2023 року.

3.4 Асамблея Синоду Єпископів

В жовтні 2023 року в Римі єпископи та слухачі разом із Папою Франциском зберуться на Асамблею Синоду Єпископів, де будуть говорити та слухати одне одного в тому ж дусі Синодального Процесу, з яким він розпочався на місцевому рівні. Мета Синоду Єпископів — не затьмарити собою дієцезіяльні етапи, Конференції Єпископів та Синоди Східних Церков чи континентальний етап, а на вселенському рівні розпізнати голос Святого Духа, що промовив через цілу Церкву.

3.5 Етап впровадження

Оскільки цей Синод прагне сприяти новому стилю життя у сопричасті, участі, та місії Церкви, етап впровадження буде критично важливим для спільного руху вперед шляхом синодальності. Це впровадження має досягнути всі помісні Церкви світу, щоб Синодальний Процес для цілого люду Божого став точкою прибуття так само, як він був точкою відправлення (ЕС, 7). Дієцезіяльні контактні особи та інші особи та органи, залучені до дієцезіяльного етапу, можуть допомогти в цьому питанні, особливо Дієцезіяльні Душпастирські Ради, Ради Пресвітерів, та Парафіяльні Душпастирські Ради.

Надія тут — на те, що досвід Синодального Процесу викличе нову весну для слухання, розпізнання, діалогу та прийняття рішень, щоб весь люд Божий краще подорожував спільно одне з одним та із цілою людською родиною, керований Святим Духом.

4. Подорож Синодальним Шляхом у дієцезіях

4.1 Підсумок того, що передбачає дієцезіяльний етап

Перший етап Синодального Процесу слугує фундаментом, на якому стоять всі наступні етапи. Він передбачає більше, ніж просто відповіді на опитувальник; дієцезіяльний етап має впровадити якнайбільшу кількість людей в істинно синодальний процес слухання одне одного та спільного руху вперед під керівництвом Святого Духа.

Дух Божий, що провітлює та дає життя цій спільній подорожі, — той самий Дух, що діє у місії, яку Ісус доручив Апостолам. Святий Дух діє в усіх поколіннях учнів, що слухають Слово Боже та живуть ним на практиці. Дух, посланий Христом, не тільки підтверджує тривалість Євангелія Ісуса, але й освітлює завжди нові глибини Слова Божого та надихає рішення, необхідні для підтримки подорожі Церкви та оживлення її місії (пор. Ін 14,25-26; 15,26-27; 16,12-15) (PD, 16).

В Підготовчому Документі виділено два образи з Писання, що надихатимуть нашу подорож з розбудови синодальної Церкви. Перший образ постає з «картини спільноти», яка постійно супроводжує євангелізаційну подорож від початку місії Ісуса: всі на своїх місцях — натовп, апостоли, та Сам Господь (PD, 17-21). Другий образ посилається на досвід Святого Духа, в якому Петро та рання спільнота розуміють ризикованість накладання невинуватених обмежень на ділення вірою (PD, 22-24). Заохочуємо вас роздумати над цими образами як над джерелом духовної поживи та натхнення для Синодального Процесу.

Незмінний євангельський підхід — встановлення контакту з виключеними, маргіналізованими, та забутими особами. Звичайна для служіння Ісуса ризика — віра завжди народжується там, де цінуються люди: їх прохання вислухане: їх прохання почуті, їх труднощам дано раду, їх відкритість цінується, хі гідність підтверджена Божим поглядом та відновлена в спільноті. Як Петра перемінив досвід, пережитий з Корнилієм, так і ми мусимо дозволити дозволити собі трансформуватись завдяки тому, до чого нас запрошує Бог. Через Синодальний Процес Бог веде нас спільною дорогою навернення завдяки досвіду, який ми отримуємо одне з одним. Бог торкається нас через інших, а інших торкається через нас — часто в несподіваний спосіб.

Щоб так сталося, необхідно докладати значних зусиль для дійсного залучення якнайбільшої кількості людей. Це — найперше завдання дієцезальних контактних осіб, призначених для координації та оживлення дієцезального етапу Синодального Процесу. Від нещирих чи заздалегідь написаних матеріалів, що неточно та бідно відображатимуть досвід люду, не буде жодної користі, так само, як і від матеріалів, що не виражатимуть повного спектру та розмаїття його досвіду.

В цьому сенсі дієцезальний етап має розпочатись з пошуку найефективніших способів досягти максимально широкого охоплення. Ми мусимо особисто вийти до периферій, до тих, що покинули Церкву, тих, що рідко або ніколи не практикують віру, тих, що живуть в злиднях, до маргіналів, біженців, виключених, тих, чий голоси не чується, і т.д.

Слухання Бога через слухання одне одного, натхнене Словом Божим, лежить в серці синодального досвіду. Ми слухаємо одне одного заради того, щоб краще почути голос Святого Духа, що промовляє в сьогоденному світі. Це може відбутись і протягом однієї зустрічі, проте ми наполегливо заохочуємо провести кілька зустрічей, щоб створити більш інтерактивну атмосферу, що сприяє діленню, знайомству, довірі, та формуванню готовності говорити відкрито — завдяки чому це буде дійсно синодальним досвідом спільного подорожування. Крім формального процесу

слухання та висловлення думок важливо, щоб ці зустрічі мали і неформальні складові. Паломництва, колективні ініціативи, можливості для творчого самовиразу, навіть перерви на каву можуть укріпити відчуття спільності завдяки досвіду ділення своїм життям з іншими.

Як відбуватимуться ці зустрічі — залежить від місцевих обставин. Це може бути з'їзд кількох парафій та служінь, наприклад, медичного душпастирства, душпастирства освіти, спільнот богопосвячених, рухів мирян, та екуменічних груп.

В Опитувальнику нижче (див.ч.5) подано допоміжні питання, з допомогою яких можна розпочати цей процес ділення та слухання. Не треба відповідати на всі з них — мета полягає в тому, щоб обрати найбільш релевантні для вашої місцевої ситуації. Можна задавати і інші питання, і до цього ми вас також заохочуємо. Загалом радимо акцентуватись на тих питаннях, що торкаються особистих історій та реального життєвого досвіду, а не «доктринальних» заявах. В ч.5 подано деякі приклади.

Матеріали, зібрані в ході процесу слухання, треба звести в єдиний «синтез». Як пояснює дорожня карта (ч. 4.4), кожного разу, коли десь в дієцезії відбувається зустріч, на якій відповідають на питання, передбачені цим Путівником (ч.5), вона має завершитись написанням синтезу. Так само і кожна дієцезія напише свій синтез, і, зрештою, — Конференція Єпископів. Мета цих синтезів будь-якого рівня — не підведення загальних підсумків з перерахуванням усього сказаного, і не проведення наукового дослідження. Синтез — це акт розпізнання, в якому буде обрано та записано те, що піде до наступного етапу Синодального Процесу: спочатку до дієцезіяльного рівня (на стадії консультацій всередині дієцезії), а згодом і до рівня Конференцій Єпископів (на основі дієцезіяльного синтезу). В цьому сенсі синтез є не просто доповіддю про наявні тенденції та точки перетину; він висвітлює точки резонансу, надихає до нових точок зору, відкриває нові перспективи. Особливу увагу в синтезі має бути уділено голосам тих, кого рідко чують, включивши, таким чином, певного роду «думку меншості». Матеріали мають містити не лише позитивний досвід, але також описувати виклики та негативний досвід, щоб відобразити реальність почутого. В них також може бути певне місце для досвіду з самих синодальних зустрічей: настрої учасників, радості та виклики взаємної участі у розпізнанні.

Матеріали, отримані на цих місцевих зустрічах, потім будуть зведені до підсумкового синтезу на дієцезіяльному рівні. Синтез, укладений кожною дієцезією, як підсумок цього слухання та розпізнання, стане її конкретним внеском до подорожі люду Божого. Крім цього він також може стати корисним у визначенні подальших кроків місцевої Церкви на шляху синодальності. Щоб полегшити проведення подальших

етапів Синодального Процесу, важливо зосередити ці плоди молитви та роздумів максимум на десяти сторінках. Інші, супровідні тексти, можуть бути надіслані разом з текстом дієцезіяльного синтезу як додатки.

Синтез кожної дієцезії чи єпархії буде переданий до Конференцій Єпископів та Синодів Східних Церков. Ці органи, в свою чергу, укладуть власні синтети в тому ж дусі розпізнання, описаному вище, засновуючись на дієцезіяльних/єпархіяльних синтетах, які вони отримали. Конференції та Синоди тоді надішлють свої синтети до Генерального Секретаріату Синоду Єпископів, який, базуючись на цьому досвіді, яким поділились на місцевому рівні, напише першу версію робочого документу (*Instrumentum Laboris*).

4.2 Роль єпископа в Синодальному Процесі

Синодальність не існує окремо від пастирської влади Колегії Єпископів, підпорядкованої Наступнику Петра, як не існує окремо і від влади кожного дієцезіяльного єпископа у дієцезії, врученій йому під опіку. Служіння єпископів — бути пастирями, учителями, та священниками Божого культу. Їх дар розпізнання кличе їх бути автентичними сторожами, тлумачами, та свідками віри Церкви. Одна та єдина Католицька Церква існує в місцевих Церквах та складається з них (LG, 23). Повнота Синодального Процесу може бути насправді реалізована лише за участі місцевих Церков, що вимагає особистої участі дієцезіяльного єпископа. «Завдяки цій вселенськості кожна частина ділиться своїми дарами з іншими частинами та з усією Церквою, щоб і ціле, і його частини були укріплені через спільне ділення усілякими речами та через спільні зусилля у досягненні повноти в єдності» (LG, 13). Розмаїття місцевих Церков, їх контекст та культура привносять різні дари в єдине ціле, збагачуючи Тіло Христове. Це — ключ до розуміння синодального шляху Церкви.

Отже, головна функція дієцезіяльного єпископа в цьому Синодальному Процесі — допомогти синодальному досвіду цілого люду Божого на шляху до більш синодальної Церкви. Єпископ дієцезії відіграє ключову роль у слуханні люду Божого в своїй дієцезіяльній Церкві. Під керівництвом Святого Духа він може розпізнати, які саме способи слухання люду Божого будуть в його дієцезії найбільш плідними, відповідно до шляху синодальності, на який стає уся Церква. Допомогати дієцезіяльному єпископу в цьому питанні повинна дієцезіяльна контактна особа або група, що її він має призначити. Разом вони зможуть розпізнавати у молитві. Єпископи заохочуються до активної участі в дієцезіяльному етапі Синодального Процесу. Його участь має сприяти відкритому діалогові посеред розмаїття люду Божого.

Єпископ може просити про зворотній зв'язок та долучатись до організаційного процесу, якщо це здається йому доречним. Єпископів заохочують спілкуватися з відповідними дієцезіяльними органами, організаціями, та структурами, в тому числі з Душпастирською Радою, Радою Пресвітерів, з парафіями, спільнотами богопосвячених, рухами мирян, душпастирствами (наприклад, шкіл чи лікарень), та дієцезіяльними комісіями, заохочуючи їх до участі в Синодальному Процесі та просячи про необхідну допомогу. Дієцезіяльні контактні особи, підпорядковані єпископу, можуть напряду спілкуватися з координаторами від парафій та інших місцевих спільнот, вирішуючи питання підготовки та супроводу консультативного процесу.

Єпископ може також впевнитись в тому, що для процесу виділено достатньо ресурсів, в тому числі фінансових, логістичних, технічних та людських. Так само єпископ відіграє свою роль в заохоченні розмаїтих груп та осіб до залучення до Синодального Процесу, щоб він був справді ділом співпраці, в якому активно беруть участь вірні, утворюючи широке розмаїття люду Божого: священники, диякони, богопосвячені, жінки та миряни. Дієцезіяльні структури, що вже функціонують згідно з принципами синодальності, можуть бути в цьому надзвичайно корисні, особливо дієцезіяльна Душпастирська Рада, Рада Пресвітерів, парафіяльні душпастирські ради і т.п.

Єпископ може оприлюднити послання, на письмі або навіть на відео, в якому запрошуватиме та заохочуватиме усіх в своїй дієцезії взяти участь у процесі слухання, діалогу, та консультацій. Рекомендується розпочати та завершити дієцезіяльний етап синодального процесу літургійним святкуванням, на якому головуватиме єпископ.

У процесі консультацій головна роль єпископа — слухати. Хоча особиста участь дієцезіяльного єпископа в процесі слухання може мати різний вигляд, його в будь-якому разі заохочують до цієї участі та до уважного слухання голосу вірних. Крім безпосередньої участі в зустрічах зі слухання на території дієцезії, єпископ може сам призначати невеликі спільнотні зустрічі, якщо бажає, запросивши на них представників з усієї дієцезії, особливо з периферій. Крім того, він може слухати через ознайомлення з матеріалами, зібраними в процесі консультацій, розпізнаючи, що Святий Дух каже через людей, довірених його опіці. Єпископ має регулярно зустрічатись з дієцезіяльною контактною особою, щоб бути в курсі того, як проходять консультації, та вирішувати будь-які питання чи проблеми, що виникають. Варто подбати про те, аби присутність єпископа та кліриків не перешкождала автентичному та вільному вираженню думок вірними, особливо там, де мав місце якийсь скандал, або навіть просто з огляду на традиційну повагу до сану.

В кінці процесу єпископ має скликати дієцезіяльне Досинодальне зібрання, яке буде кульмінацією дієцезіяльного етапу. Він організує його разом з дієцезіяльними контактними особами. На цьому зібранні має бути представлена вся дієцезія, зібрана у молитві, слуханні, роздумах та розпізнанні синодального шляху, до якого Святий Дух кличе всю дієцезію. Після цього єпископ разом з контактними особами може переглянути дієцезіяльний синтез, перш ніж він буде переданий Конференції Єпископів. Дуже важливо відзначити, що дієцезіяльний синтез не має завдання надати позитивну чи негативну оцінку дієцезіяльному єпископу. Він має чесно доповідати про все, чим люди ділилися протягом дієцезіяльного етапу Синодального Процесу, відображаючи різноманітні погляди та думки люду Божого.

Зрозуміло, що початок цього консультативного процесу викличе цілий спектр емоцій серед пастирів, починаючи від захвату та радості, і аж до тривоги, страху, невпевненості та навіть скептицизму. Ця варіативність реакцій — частина синодального шляху. Єпископи можуть з розумінням поставитись до змішаних реакцій в своїй дієцезії, заохочуючи, в той же час, до відкритості до Святого Духа, Котрий часто діє в несподіваний та новий спосіб. Єпископ, як добрий пастир своєї пастви, покликаний йти попереду люду Божого, стояти посеред нього, та слідувати за ним, переконавшись, що ніхто не покинутий і ніхто не заблукав.

4.3 Роль священників та дияконів у Синодальному Процесі

Служіння священників та дияконів має два орієнтири: з одного боку, це дієцезіяльний єпископ; з іншого боку, це люди, довірені їх пастирській опіці. Тому клірики місцевої Церкви служать як сполучна ланка між єпископом та тими, кому вони служать. З огляду на це, священники та диякони, в єдності з єпископом та в служінні вірним, відіграють ключову роль в спільному подорожуванні люду Божого. Вони спілкуються з людьми від імені єпископа, і вони ж спілкуються з єпископом, передаючи йому слова людей. Вони — агенти сопричастя та єдності, що будують Тіло Христове; допомагають вірним спільно подорожувати; рухаються вперед, але разом, знаходячись посеред Церкви. Клірики — вісники оновлення, уважні до еволюціонуючих потреб своєї пастви, що вказують на те, як Дух Святий відкриває нові шляхи. Нарешті, вони — люди молитви, що підтримують справді духовний досвід синодальності, в якому люд Божий буде уважніший до Святого Духа, та спільно прислухатиметься до волі Божої.

В цьому сенсі священники та диякони відіграють ключову роль у супроводі люду Божого на шляху синодальності. Їх зусилля з підтримки та впровадження більш синодального способу бути Церквою Христовою — критично важливі. Священники та диякони можуть поширювати знання про синодальну природу Церкви та значення

синодальності у парафіях, душпастирствах, та рухах, в яких вони служать. Священники та диякони також покликані підтримувати, заохочувати, просувати та забезпечувати розгортання дієцезіяльного етапу Синодального Процесу у місцевих Церквах. Це вони можуть робити за допомогою учасницьких органів, вже наявних в дієцезіях, таких, як Душпастирські Ради, Ради Пресвітерів, та парафіяльні Душпастирські Ради. Залучення синодальних інституцій місцевої Церкви, зокрема Ради Пресвітерів та Душпастирської Ради, заохочується особливо (PD, 31). Для шляху синодальності, яким йде Церква, ці учасницькі органи дієцезіяльного рівня «можуть виявитись фундаментальними, і саме з них може почати поставати синодальна Церква» (ЕС, 7).

В той же час, священники та диякони можуть шукати нові, творчі способи плекання автентичного синодального досвіду серед вірних мирян, координуючись з ініціативами дієцезіяльного єпископа та дієцезіяльної контактної особи/групи. Варто зауважити, що консультації, які складають дієцезіяльний етап Синодального Процесу, координуються дієцезіяльним єпископом, та звернені до «священників, дияконів та мирян їхніх Церков, як індивідуально, так і до груп, не забуваючи і про вагомні внески, які можуть бути надані богопосвяченими чоловіками та жінками» (ЕС, 7).

В Підготовчому Документі читаємо, що в служінні Ісуса «Обрання апостолів — не привілей мати ексклюзивну владу та бути окремими, а благодать інклюзивного служіння благословення та товаришування. Завдяки дару Духа Воскреслого Господа вони мають берегти місце Ісуса, не підміняючи Його; не фільтрувати доступ до Його присутності, а полегшувати зустріч з Ним» (PD, 19). Так само і клірики, обдаровані священними дарами та харизмами, отриманими при свяченнях, мають відіграти вагомну роль у тому, щоб цей синодальний досвід дійсно був автентичною зустріччю з Воскреслим Христом, закоріненим у молитву, поживленим через святкування Євхаристії, натхненним через слухання Слова Божого.

4.4 Дорожня карта (прикладні кроки для дієцезіяльного етапу)

Завдання для кожної дієцезії, пов'язані з проведенням етапу слухання та діалогу, будуть відрізнятися в залежності від місцевих факторів, але загальний підхід передбачає наступні кроки:

1. Призначення дієцезіяльної контактної особи/групи

Кожна дієцезія має призначити одного-двох людей як дієцезіяльну контактну особу/групу. У Додатку А міститься детальний опис обов'язків та бажаних якостей цих контактних осіб. В ідеалі вони мають працювати нарівні, як зразок

співвідповідальності. Якщо в дієцезії призначено більше, ніж одну контактну особу, рекомендовано, щоб серед них були принаймні одна жінка та один чоловік. Ці обов'язки можуть виконувати як волонтери, так і наймані за грошову винагороду працівники, в тому числі працівники з вже функціонуючих дієцезіяльних структур. Це можуть бути також як священники, так і богопосвячені особи, так і миряни. Дієцезії мають час обдумати можливість продовження служіння дієцезіяльних контактних осіб заради підтримання шляху синодальності в дієцезії, як до жовтня 2023 року, так і в подальшому.

2. Призначення дієцезіяльної синодальної групи

Дієцезіяльна контактна особа, ймовірно, потребуватиме підтримки команди, яку можна набрати як через відкритий процес, з людей, що виразять зацікавленість, так і через призначення їх дієцезіяльним єпископом. Члени дієцезіяльної синодальної групи, скоріш за все, складатимуться з представників парафій, рухів, душпастирств, та спільнот богопосвячених. Вона слугуватиме дорадчим та робочим органом при дієцезіяльних контактних особах. Поза рамками дієцезіяльного етапу цього Синоду дієцезіяльна синодальна група може продовжувати підтримувати та впроваджувати шлях синодальності в дієцезії, в тому числі в майбутній перспективі, працюючи спільно з дієцезіяльним єпископом.

3. Розпізнання шляху для вашої дієцезії

Підготовчий Документ та Посібник надають інформацію про цей Синод, а також вказівки до організації консультативного процесу. Ці документи треба застосовувати по-різному, залежно від контексту, від поточних реалій та викликів, що стоять перед місцевою Церквою та суспільством, а також від синодальних процесів, що відбуваються в цій дієцезії синхронно або недавно завершилися. Над цими документами можна провести молитовні роздуми, в яких розпізнати те, над чим варто зосередитись дієцезії.

4. Планування процесу залучення

Кожна дієцезія має прагнути якнайширшого залучення, що відбувається в рамках різних платформ. Це можуть бути зустрічі в парафіях, між парафіями, шкільні групи, місцеві асоціації, онлайн-платформи, особливі мовні групи, та належні способи залучення тих, що віддалені від Церкви. В ідеалі мають існувати також і можливості для взаємного слухання між різними групами. Треба визначити та виділити ресурси, необхідні для консультативного процесу, зокрема — загальний бюджет, приміщення,

та онлайн-платформи. Дієцезії можуть проявити взаємну солідарність, ділячись фінансовими та людськими ресурсами відповідно до потреби.

5. Підготовка групових координаторів для синодальних консультаційних зустрічей

Дієцезіяльна синодальна група має залучати координаторів, які проводитимуть консультаційні зустрічі на території дієцезії. Наприклад, синодальні консультації в парафії можуть проводитись під наглядом координатора у співпраці з парафіяльною групою. Всіх координаторів буде необхідно ознайомити з духом, завданнями, та підходами Синодального Процесу, і надати доступ до відповідних матеріалів, включаючи цей Путівник та веб-портал Синоду. Тоді координатори, у співпраці з синодальною групою, зможуть розпізнати та підготувати заходи, що максимально підходять їх консультаційним групам.

6. Організація орієнтаційних семінарів для дієцезіяльної синодальної групи та місцевих координаторів

Оскільки в дієцезії, скоріш за все, не всюди буде однаковий рівень розуміння та досвіду синодальності, можна буде організувати формаційні семінари, в рамках яких люди зможуть отримати певне розуміння синодальності та базові навички, необхідні для синодального процесу. Серед цих навичок, наприклад, ведення синодальних консультаційних зустрічей, і самі по собі вони вже будуть цінним плодом Синодального Процесу. У Додатку Б подана схема проведення типової консультаційної зустрічі. Критично важливо адаптивно застосовувати необхідні методи, що сприятимуть уважному слуханню, щирому діленню, та колективному духовному розпізнанню. Більше матеріалів можна знайти на порталі Синоду.

7. Спілкування з усіма

З метою поширення обізнаності та заохочення до участі Синод може бути широко висвітлений у медіа з поясненнями про сенс та завдання Синоду, а також про те, як можна взяти в ньому участь. Деякі зразки матеріалів для поширення можна знайти на порталі Синоду.

8. Впровадження, нагляд та керування синодальним консультаційним процесом

Після приготувань можна розпочинати синодальні консультації. В центрі цього етапу — синодальні консультаційні зустрічі, організовані по всій дієцезії. Відкриття дієцезіяльного етапу може відбуватись в рамках літургійних святкувань та з

закликами до Святого Духа, щоб Він керував усім процесом. Протягом усього дієцезіяльного етапу контактні особи мають регулярно перебувати на зв'язку з груповими координаторами синодальних консультаційних зустрічей, щоб слідкувати за прогресом, надавати необхідну підтримку, та сприяти обміну ідеями, вдалими методиками, та висновками. Необхідно визначити дату, до якої мають бути надіслані всі матеріали, отримані в ході консультацій; самі матеріали можуть бути зведені відповідно до тих самих вказівок, що призначені для складання дієцезіяльного синтезу. Вказівки подано нижче.

9. Дієцезіяльне Досинодальне Зібрання

Наполегливо рекомендується завершити консультаційний процес в дієцезії Дієцезяльним Досинодальним Зібранням, яке включатиме літургійне святкування. На нього треба запросити широкий спектр представників з усієї дієцезії, що разом приймуть участь у молитві, слуханні, роздумах, та розпізнанні синодального шляху, до якого Дух Божий кличе всю дієцезію. У Додатку В містяться пропозиції з способів організації цієї зустрічі.

10. Підготування та надсилання дієцезіяльного синтезу

На основі зібраних матеріалів та матеріалів Досинодального Зібрання має бути підготований дієцезіяльний синтез. У Додатку Г містяться пропоновані вказівки. Цей документ має бути поданий до Конференції Єпископів до визначеного терміну. Після завершення роботи над синтезом він має бути оприлюднений дієцезією. Дієцезіяльні контактні особи мають продовжувати перебування на цій посаді протягом усього Синодального Процесу щонайменше до Асамблеї Синоду Єпископів в жовтні 2023, і навіть після цього можуть далі виконувати ці обов'язки. На наступних етапах цього Синоду вони будуть слугувати в якості контактних осіб для Конференцій Єпископів та континентальних зустрічей, і зможуть допомогти дієцезії залишатись включеною до Синодального Процесу. Там, де потрібно, вони також зможуть забезпечити спокійний перехід до впровадження в життя будь-яких пропозицій, що виникнуть в ході дієцезіяльних консультацій.

4.5 Базові складові Синодального Досвіду

Кроки, перераховані у частині 4.4, мають вважатися приблизними вказівками. В підсумку дієцезіяльний етап передбачає ті ж складові, що і Асамблея Синоду Єпископів, як от та, що відбудеться в Римі в жовтні 2023 року. Ось ці складові: літургійне святкування, що відкриває процес, зустріч у великому зібранні, зустрічі в малих групах, нагоди для тиші та молитви, неформальні обговорення, спільні заходи

(паломництва, творче самовираження, досвід перебування з вразливими, непрацездатними, та старими людьми) та літургійне святкування на завершення. Ці базові складові синодальності можна легко адаптувати для місцевих реалій заради плідності синодального досвіду вашої місцевої Церкви, пам'ятаючи про принципи, підходи, та пастки, згадані вище, в ч.2.

5. Матеріали для організації Синодального Процесу

5.1 Методологія дієцезіяльного Синодального Процесу

Кожна дієцезія здатна розпізнати найкращі для її людей способи занурення в керований Духом синодальний досвід, особливо звертаючи увагу на тих, чиї голоси в минулому не були почуті. На порталі Синоду є поради та матеріали, що допоможуть у цьому.

Як вже було сказано, до участі в Синодальному Процесі місцевих Церков заохочуються як окремі особи, так і групи. Вони, однак, мають також можливість взяти участь, звернувшись безпосередньо до Генерального Секретаріату Синоду Єпископів (ЕС, 6).

В кожній місцевій Церкві треба організувати зустрічі, що сприятимуть максимальній плідності синодального досвіду в місцевому контексті. В ідеалі, для кожної однієї групи учасників мала б бути організована більш, ніж одна подібна «синодальна консультативна зустріч», що дозволить вести більш глибокий та багатий діалог. І навпаки, щоб вислухати більшу кількість людей та зустрітись з ширшим розмаїттям ідей та досвідів, можна організувати нові і нові групи.

Окремі особи можуть подавати свої внески до консультацій напряму до дієцезії. Відповідні матеріали та інформацію, необхідні для забезпечення індивідуальної участі в консультаціях, треба розповсюдити заздалегідь, щоб ці індивідуальні внески змогли потрапити до дієцезіяльного синтезу. Колективному досвіду в рамках Синодального Процесу варто надавати перевагу над індивідуальними внесками, оскільки він більше відображає синодальний дух спільного подорожування. З огляду на це, тим, хто бере участь індивідуально, можна запропонувати переглянути відео, відеоконференції, роздуми над Писанням та молитви, щоб тісніше долучити їх до досвіду синодальності.

Синодальні консультації, що залучають кілька парафій, можуть стати вдалою нагодою для зустрічі людей з різних соціоекономічних груп, етносів, вікових груп тощо. Дві або більше парафій могли би разом запланувати серію спільних

синодальних консультаційних зустрічей. Вони можуть зосередити ділення досвідом довкола чогось спільного та актуального, наприклад, викликів, що стоять перед ними як перед християнами, буття Церквою в розпал пандемії COVID-19 або чогось іншого, пов'язаного з їхньою ситуацією. У тому числі можливо утворювати міжпарафіяльні організаційні групи.

Ми також заохочуємо вас, коли це тільки можливо, включати теми синодальності та цього Синодального Процесу до тем вже запланованих місцевих та дієцезіяльних зустрічей. Дієцезіяльний етап Синодального Процесу, в цьому сенсі, може збагатити душпастирський план на 2021-2022 рік, надихаючи до появи у ньому нових елементів.

5.2 Неформальний вимір Синодального Процесу

Взаємне слухання збагачується через взаємне пізнання та ділення своїм життям. Перед тим, як зустріти іншого та почати з ним діалог, часто буває корисно взяти з ним участь у спільній діяльності.

Серед прикладів такої діяльності — паломництво, суспільні чи благодійні заходи, та навіть просте прийняття їжі. Крім сприяння появі взаємної довіри серед учасників, вона також може допомогти залученню людей, яких більше приваблює практична діяльність, ніж інтелектуальна дискусія.

Цей підхід наслідує приклад Ісуса, Котрий збирає Своїх учнів за столом, прогулюється з ними або просто проводить із ними час. Важливо надати достатньо часу та підходящий простір, в якому учасники зможуть перекусити, продовжуючи досвід взаємного слухання в менш формальній та більш спонтанній атмосфері протягом перерв. Це може відчинити двері більш плідній участі з боку тих людей, що на формальних зустрічах почуваються некомфортно, а також надати можливість більш вільно обговорити певні теми.

Участь в фізичній, культурній, суспільній, та благодійній діяльності може допомогти розбудові сопричастя між учасниками, відновлюючи Церкву через нові приклади взаємного братерства.

5.3 Головні питання для консультацій

Синод задасться наступним фундаментальним питанням: Синодальна Церква, звіщаючи Євангеліє, «подорожує спільно»: як ця «спільна подорож» відбувається у

сьогоденні вашої помісної Церкви? Які кроки Дух запрошує нас зробити, щоб зростати у цій «спільній подорожі»? (PD, 26)

Щоб відповісти на це питання, нас запрошують:

а) запитати себе: який досвід у вашій помісній Церкві спадає вам на думку у зв'язку з цим основоположним питанням?

б) іще глибше переглянути цей досвід: які радісні моменти він викликав? З якими труднощами та перешкодами зіткнувся? Які рани він висвітлив? Яким відкриттям допоміг?

в) зібрати плоди роздумів та поділитись ними: де в цьому досвіді прозвучав голос Духа? Чого Він просить від нас? Які тези треба затвердити, які ідеї для змін впровадити, які кроки треба зробити? Де ми бачимо консенсус? Які шляхи відкриваються перед нашою помісною Церквою?

Щоб допомогти людям повніше дослідити це фундаментальне питання, наступні теми звертають увагу на важливі аспекти «проживання синодальності» (PD, 30).

Відповідаючи на ці питання, варто пам'ятати, що «спільна подорож» відбувається в два взаємопов'язані способи. Перший — ми подорожуємо спільно одне з одним, як люд Божий. Другий — ми, як люд Божий, подорожуємо спільно з усією людською родиною. Ці дві перспективи збагачують одна одну і допомагають у спільному розпізнанні, скерованого до глибшого сопричастя та більш плідної місії.

Питання, що супроводжують кожну з десяти тем, можуть служити як відправні точки або корисні вказівки. Спілкування та діалог не обов'язково мають обмежуватись цими наступними питаннями:

1. ТОВАРИШІ ПОДОРОЖІ

В Церкві та в суспільстві ми йдемо поруч однією й тією ж дорогою. Хто ті, з ким ви «спільно подорожуєте» у своїй помісній Церкві? Хто здається більш віддаленим? Як ми покликані зростати у товаристві? Які групи чи особи лишаються на узбіччі?

2. СЛУХАННЯ

Слухання — перший крок, проте він вимагає відкритого розуму та відкритого серця, відсутності упереджень. Як Бог промовляє до нас через голоси, які ми часом ігноруємо? Як прислухаються до мирян, особливо жінок та молодих людей? Що

допомагає, а що заважає слуханню? Як добре ми чуємо тих, що залишаються на узбіччі? Як відбувається залучення богопосвячених чоловіків та жінок? Що обмежує нашу здатність слухати, особливо тих, чиї погляди не співпадають з нашими? Яке місце відводиться голосу меншин, особливо людей, що перебувають у злиднях, голосу маргіналізованих, виключених з суспільства?

3. НАДАВАННЯ СЛОВА

Всіх закликають говорити сміливо та відверто, поєднуючи свободу, істину, та любов. Що допомагає, а що заважає в Церкві та в суспільстві говорити прямо, відверто, та відповідально? Як та коли ми говоримо про важливі для нас речі? Як працюють стосунки з медіа (не лише католицькими)? Хто ті люди, які говорять від імені християнської спільноти, і як їх обирають?

4. ЛІТУРГІЙНЕ СЛУЖІННЯ

«Спільна подорож» стає можливою тільки тоді, коли вона заснована на спільному слуханні Слова та святкуванні Євхаристії. Як молитва та літургійні служби надихають та керують нашим повсякденним життям та місією в нашій спільноті? Як вони надихають найважливіші рішення? Як ми підтримуємо активну участь всіх вірних в літургії та у виконанні освячуючої функції Церкви? Яке місце відводиться для виконання служінь лектора та аколита?

5. СПІЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МІСІЮ

Синодальність служить місії Церкви, в якій покликані брати участь всі її члени. Оскільки всі ми — учні-місіонери, як саме кожна охрещена особа покликана до участі в місії Церкви? Що заважає охрещеним активно брати участь в місії? Які сфери для місії нами занедбані? Як спільнота підтримує своїх членів, що служать суспільству (у соціальній та політичній сферах, у наукових дослідженнях та навчанні, у просуванні соціальної справедливості, у захисті прав людини, у піклуванні про навколишнє середовище тощо)? Як Церква допомагає їм виконувати своє служіння суспільству у місійному дусі? Як відбувається процес розпізнання у прийнятті рішень, важливих для місії, хто приймає в ньому участь?

6. ДІАЛОГ У ЦЕРКВІ ТА СУСПІЛЬСТВІ

Діалог вимагає витривалості та терпіння, але також сприяє взаєморозумінню. Наскільки інтенсивно різні народи в нашій спільноті вступають в діалог один з одним? Де в нашій помісній Церкві існують місця для діалогу, які є способи діалогу?

Як підтримується співробітництво з сусідніми дієцезіями, з — та між — іншими спільнотами в нашій місцевості, з — та між — об'єднаннями мирян та рухами? Як підходять до розбіжностей в поглядах, конфліктів, труднощів? Яким був наш досвід діалогу та співробітництва з вірними інших релігій та невіруючими? Як Церква веде діалог з іншими частинами суспільства, чого вона від них вчиться: у сфері політики, економіки та культури, у громадянського суспільства, у вбогих?

7. ДІАЛОГ З ІНШИМИ ХРИСТИЯНСЬКИМИ КОНФЕСІЯМИ

Діалог між християнами різних сповідань, об'єднаних єдиним Хрещенням, займає особливе місце в синодальній подорожі. Які стосунки наша церковна спільнота має з братами та сестрами інших християнських традицій та деномінацій? Як ми ділимося і як подорожуємо разом? Які плоди ми отримали з цієї «спільної подорожі»? Як нам зробити наступний крок вперед у цій спільній подорожі?

8. ЦЕРКОВНА ВЛАДА ТА УЧАСТЬ

Синодальна Церква — Церква залучення та спільної відповідальності. Як наша церковна спільнота визначає цілі, способи їх досягнення, та кроки, необхідні для нього? Як в нашій місцевій Церкві реалізується влада? Як практикуються командна робота та співвідповідальність? Хто та як оцінює роботу? Як заохочуються служіння мирян та прийняття відповідальності вірними? Чи мав місце плідний досвід синодальності на місцевому рівні? Як на рівні місцевої Церкви працюють синодальні органи? Як сприяти більш синодальному підходу до участі та лідерства?

9. РОЗПІЗНАННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Синодальний стиль передбачає прийняття рішень через розпізнання того, що Святий Дух говорить через нашу спільноту. Які процедури та методи ми застосовуємо для прийняття рішень? Як їх можна покращити? Як розширити залучення до прийняття рішень в ієрархічних структурах? Чи допомагають наші методи прийняття рішень слухати весь люд Божий? Як пов'язані консультації з прийняттям рішень, як нам використовувати їх на практиці? За допомогою яких засобів та процесів ми підтримуємо прозорість та підзвітність? Як нам зростати у колективному духовному розпізнанні?

10. ФОРМУВАННЯ НАС САМИХ У СИНОДАЛЬНОСТІ

Синодальність включає в себе відкритість до змін, формації, та навчання «на ходу». Як наша церковна спільнота формує людей, допомагаючи їм краще «спільно

подорожувати», слухати одне одного, брати участь в місії, та вести діалог? Яка формація служить сприянню розпізнання та виконанню влади в синодальний спосіб?

Веб-портал Синоду містить поради про те, як подавати ці питання різним групам в простий та інтерактивний спосіб. Всі дієцезії, парафії, та церковні групи мають зосередитись не на тому, щоб відповісти на всі питання, але розпізнати та зосередитись на тих аспектах синодальності, що найбільше торкаються їх безпосередньої ситуації. Учасників заохочують чесно та відкрито ділитися своїм досвідом з реального життя, та разом роздумувати над тим, що Святий Дух хоче відкрити через те, чим вони діляться одне з одним.

СЛОВО ВДЯЧНОСТІ

Щиро дякуємо всім організаторам, координаторам, та учасникам Синодального Процесу. Ми, керовані Святим Духом, є живим камінням, з якого Бог буде ту Церкву, якої бажає для третього тисячоліття (1 Пет 2:5). Нехай Пресвята Діва Марія, Цариця Апостолів та Мати Церкви, заступається за нас, подорожуючих тим шляхом, який Бог поклав перед нами. Як у Горниці в час П'ятидесятниці, нехай її материнська турбота та заступництво супроводжують нас у розбудові сопричастя та виконанні місії в світі. Разом з нею ми, як люд Божий, кажемо: «Нехай зі мною станеться за твоїм словом» (Лк 1:38).

[1] Оригінальна версія *Adsumus Sancte Spiritus* знаходиться на порталі Синоду.

[2] Папа Франциск, Послання до Люду Божого (20 серпня 2018).

[3] Папа Франциск, Звернення під час церемонії з нагоди 50-ї річниці встановлення Синоду Єпископів. (17 жовтня 2015).

[4] Папа Франциск, Звернення під час церемонії з нагоди 50-ї річниці встановлення Синоду Єпископів. (17 жовтня 2015).

[5] Папа Франциск, Звернення під час церемонії з нагоди 50-ї річниці встановлення Синоду Єпископів. (17 жовтня 2015).

Додаток А

Дієцезіяльна контактна особа/контактна група

Кожна дієцезія* має обрати одного або двох людей, які будуть дієцезіяльними контактними особами, чи спів-керівниками дієцезіяльного етапу синодальних консультацій. Якщо можливо, вони мають організувати команду людей, яка їм допомагатиме.

Замість призначення однієї контактної особи рекомендується модель спільного керівництва, оскільки це відображає синодальну природу процесу. Заохочуємо вас працювати разом з вашим співкерівником та у співпраці з командою, щоб вчитись одне у одного, ділити відповідальність та збагачувати креативність і активність Синодального Процесу у вашій дієцезії. Робота дієцезіяльних контактних осіб/груп включатиме в себе наступні функції та задачі:

- Служити зв'язком між дієцезією та конференцією єпископів (та її контактною особою або групою)
- Бути орієнтиром для парафій та інших церковних груп дієцезії в питаннях, пов'язаних з синодальними консультаціями.
- Бути головною контактною особою для єпископа дієцезії в усьому, що стосується Синодального Процесу.
- Працювати з командою в дусі синодальності, визначаючи, як розвиватиметься дієцезіяльний синодальний процес, та обговорювати теми і питання, пов'язані з синодальністю (в рамках, визначених Генеральним Секретаріатом Синоду Єпископів та Конференцією Єпископів), а також процес збору, аналізу, та синтезу консультаційних матеріалів дієцезії.
- Запрошувати всі парафії до участі в процесі консультацій, організуючи зібрання для участі в Синодальному Процесі на місцевому рівні. Парафії можуть об'єднуватися з іншими парафіями, щоб пережити досвід ширшого сопричастя та спільного подорожування. Дієцезіяльна контактна особа/група має заохочувати парафії до плекання духу братерства, співвідповідальності і повної та активної участі священства, богопосвячених осіб, мирян обох статей, в тому числі дітей, молоді, неодружених, подружніх пар, родин та людей похилого віку. Завдяки цьому процес консультацій відобразатиме розмаїття соціоекономічних і культурно-етнічних груп та всіх рівнів здатності, наявних у місцевості, а також сприятиме консультаціям з тими, що мало практикують католицьку віру, представниками інших християнських

конфесій та інших релігійних традицій, та жителями місцевої спільноти, які не мають стосунку до парафії.

** Прим.: в цьому Путівнику та супровідних додатках та матеріалах термін «дієцезія» означає помісні Церкви загалом і може означати також єпархію, ординаріат, або інше еквівалентне церковне утворення.*

- Запрошувати всі душпастирства, рухи, церковні органи, та структури дієцезії до надання власного відгуку на питання, що містяться в Путівнику та супровідних документах, враховуючи їх специфіку або сферу діяльності. Кожна з цих груп може проводити власні консультації, працювати спільно з іншими, або долучатись до дієцезіяльних парафій. Необхідно докласти зусиль, щоб залучити до процесу консультацій всі можливі апостолати, культури, спільноти, групи, ініціативи, та екуменічні/міжрелігійні ініціативи, присутні в дієцезії, сприяючи автентичному досвіду синодальності в місцевій Церкві.
- Займатись підготовкою та супроводом (за допомогою семінарів, вебінарів, відео, текстових матеріалів та особистої підтримки) тих, що відповідають за проведення процесу консультацій на місцевому рівні (в парафіях, спільнотах і т.д.), щоб вони розуміли сенс синодальності, завдання поточного Синодального Процесу, та особливості синодального досвіду, якому вони намагаються сприяти. Більше інформації можна знайти на порталі Синоду.
- Винаходити методи збору матеріалу консультаційного процесу та залучати до цього процесу парафії, дієцезіяльні групи, спільноти богопосвячених, та рухи, сприяючи таким чином якнайширшому охопленню. Наприклад:
 - o Пропонувати парафіям/спільнотам призначати власних контактних осіб для проведення консультацій.
 - o Пропонувати парафіям/спільнотам провести одну, дві, або більше консультаційних зустрічей з людьми з їх місцевості. Парафії або групи можуть проводити окремі консультації для певних груп (наприклад, для підлітків, молоді, подружніх пар, мігрантів та біженців, людей, що мало практикують віру та вбогих і маргіналізованих).
 - o Пропонувати парафіям шукати спосіб синтезувати всі консультації та розмови, або занотовувати всі (за допомогою секретаря/стенографа, або електронного запису, через самостійне завантаження учасниками своїх внесків онлайн, тощо).
 - o Визначити конкретний кінцевий термін та процедуру/спосіб надсилання всіх матеріалів дієцезіяльній контактній особі.

о Заохочувати і після консультаційного процесу проводити зібрання за участі тих, що брали в ньому участь, та інших людей, на яких ділитися тим, що вже зроблено в стосунку зібраного матеріалу, та розпізнавати наступні кроки з впровадження духу та стилю синодальності на місцевому рівні.

- Регулярно зв'язуватись з усіма парафіями та спільнотами протягом всього етапу консультацій, надаючи підтримку, заохочуючи, супроводжуючи, та виражаючи вдячність.
- Вчасно збирати синтези, матеріали, ідеї, народжені в ході місцевих консультацій.
- Наглядати за організацією дієцезіяльної Дієцезіяльної Зустрічі (див. Додаток В)
- Аналізувати та синтезувати зібрані матеріали, компілюючи з них один чіткий та ясний дієцезіяльний синтез обсягом максимум у 10 сторінок, який буде переданий Конференції Єпископів в визначений термін. Цей синтез має бути укладений командою, що працює з дієцезіяльною контактною особою, в співробітництві з єпископом та /або його представником (див. Додаток Г).
- Вчасно надіслати дієцезіяльний синтез Конференції Єпископів.

Дієцезіяльна контактна особа та члени її команди повинні мати наступні риси:

- Духовно зріла особа з живою вірою.
- Природжений співпрацівник.
- Ефективність у комунікації
- Здатність синтезувати значну кількість інформації.
- Здатність добре взаємодіяти з людьми різних культур, поколінь, та церковних кіл.
- Знайомство з дієцезіяльними структурами та процедурами.
- Наявність досвіду роботи в колективних ініціативах або синодальних процесах.
- Смиренність у взаємодії зі співкерівником та/або командою, відкритість до ідей та дарів інших людей і до нових способів вирішення задач.

Варто зазначити, що дієцезіяльна контактна особа не обов'язково мусить бути кліриком. Якщо застосовується модель співкерівництва, наполегливо рекомендується, щоб співкерівниками були один чоловік та одна жінка. Принаймні одна з цих осіб має бути мирянином.

Команда дієцезіяльної контактної особи має відображати розмаїття в дієцезії та включати в себе визначних лідерів дієцезії: мирянок та мирян, кліриків та

богопосвячених осіб, представників різних культур, поколінь та становищ, що відображають розмаїття служінь та харизм Церкви зокрема в душпастирстві, яким дієцезія охоплює молодь, родини, мігрантів, біженців та вбогих. Буде корисно, якщо деякі з членів команди матимуть попередній досвід роботи в рамках місцевих, дієцезіяльних, або національних синодальних процесів чи інших подібних ініціатив.

Додаток Б

Пропоновані вказівки для організації Синодальної консультативної зустрічі

Синодальні консультативні зустрічі можна організувати як серед різних парафіяльних груп, так і залучаючи розмаїття людей з різних парафій. Інші дієцезіяльні органи, спільноти мирян та богопосвячених також можуть об'єднуватись і проводити консультативні зустрічі. Далі подано загальні пропозиції щодо можливих кроків:

1. Для планування та проведення консультативного процесу та зустрічей на місцевому рівні може бути зібрана команда людей, яка, серед іншого, займатиметься розпізнанням того, як залучати людей, та які методи найкраще підходять для сприяння діалогу та участі в автентичному синодальному досвіді.
2. Заохочувати до участі можна через парафіяльні оголошення, за допомогою соцмереж, розсилок тощо. За допомогою місцевих жителів, а також церковних інституцій — шкіл та соціальних центрів — буде можливо організувати окремі зусилля, скеровані на пошук та залучення тих, що протягом певного часу не контактували з церковною спільнотою. Мають бути зроблені зусилля для залучення виключених осіб та тих, до кого рідко прислухаються.
3. В ідеалі, серед учасників мають бути люди з різних спільнот, з різним життєвим досвідом, з різних культур, різного віку та занять. Загальний розмір групи може варіюватись залежно від доступних приміщень та кількості помічників.
4. Приблизно за два-три тижні перед початком зустрічі всі учасники мають отримати підготовчі матеріали для молитви та роздумів. Це може бути стисла довідка про синодальність, основні питання для роздумів, пропозиції щодо способу молитви та розпізнання відповідей на ці питання, в тому числі — рекомендовані фрагменти зі Святого Письма. Учасники також мають бути поінформовані про спосіб проведення синодальної зустрічі. Вони мають виділити час для особистої підготовки за участі цих матеріалів, оскільки це критично важливо для того, щоб діалог був плідним.

5. Основні питання для роздумів мають бути короткими та релевантними. Часто краще буде задати лише кілька питань, які будуть досліджені глибоко, ніж багато питань, які будуть досліджені поверхнево. Синод задається наступним фундаментальним питанням: Синодальна Церква, звіщаючи Євангеліє, «подорожує спільно»: як ця «спільна подорож» відбувається у сьогоднішній вашій помісній Церкві? Які кроки Дух запрошує нас зробити, щоб зростати у цій «спільній подорожі»? (PD, 26)

У відповідях на це питання нас закликають:

— Пригадати власний досвід: який досвід, що ми отримали в місцевій Церкві, спадає тут на думку?

— Глибше подивитись на цей досвід: які радості він приніс? З якими складнощами чи обставинами зіткнувся? Які рани виявив? Які ідеї народив?

— Зібрати плоди та поділитись ними: де в цьому досвіді був голос Святого Духа? Чого Він від нас просить? Що треба підтвердити, де є місце для змін, які кроки треба зробити? Де спостерігається консенсус? Які шляхи відкриваються для нашої місцевої Церкви?

Нерідко корисними будуть роздуми учасників над шляхом пройденим їх місцевою спільнотою. Яку історію має життя у вірі цієї спільноти? Як вона опинилась там, де є зараз? Як в цьому був присутній Бог? Спільні роздуми над минулим часто допомагають будувати спільноту та направляти її шлях уперед.

Щоб допомагати людям в роздумах над цим фундаментальним питанням, було розроблено десять тем, що акцентують на різних аспектах «проживання синодальності» (PD, 30). Питання, що супроводжують кожну з десяти тем, можна використовувати як відправні точки або підказки для збагачення консультацій. Ці питання знаходяться у частині 5 цього Путівника, а в додаткових матеріалах на веб-порталі Синоду можна знайти більш детальну версію.

6. Необхідно буде переконатись наявності достатньої кількості групових координаторів, яка відповідає обраному методу та формату консультаційних зустрічей; а також у тому, що вони належним чином підготовлені для проведення процесу. Необхідно також буде визначити команду людей, що буде укладати синтез консультаційної зустрічі.

7. В самому зібранні важливу роль відіграють спільна молитва та літургія. Взаємне слухання закорінене в слухання Слова Божого та слухання Святого Духа. Можна звернутись до доречних молитов, в яких будуть просити Бога керувати та надихати,

поглиблювати сопричастя між нами. В цьому літургія та спільні роздуми над Писанням можуть значно допомогти.

8. Можна застосувати підходящі методи групового діалогу, що резонують з принципами синодальності. Наприклад, метод синодального обговорення сприяє активній участі, уважному слуханню, рефлексивному спілкуванню та духовному розпізнанню. Учасники збираються в малі групи по 6-7 осіб з різних соціальних груп. Цей метод вимагає приблизно години часу і складається з трьох раундів. В першому раунді кожен учасник ділиться плодами власної молитви в роздумах над тематичними питаннями (див. ч. 5 цього Путівника). Дискусій в цьому раунді не відбувається, всі учасники лише слухають одне одного та звертають увагу на дію Духа Святого всередині себе, в тому, хто говорить, та в групі в цілому. За цим слідує момент тиші, призначений для спостережень за внутрішніми думками. В ході другого раунда учасники діляться тим, що їх найбільше вразило в першому раунді та тим, що вони відчували в момент тиші. Тут може відбутись певний діалог, що супроводжується такою ж самою уважністю до духовного. Після цього є іще один момент тиші. Нарешті, в ході третього раунду учасники роздумують над тим, що резонує в цій розмові та що їх найсильніше зворушило. Нові ідеї або навіть питання без відповідей, що виникли, теж зазначаються. Спонтанна подячна молитва завершує бесіду. Зазвичай кожна така мала група матиме свого координатора та стенографіста.

Детальний опис цієї процедури можна знайти на веб-порталі Синоду.

9. Після того, як відбувся діалог в групах, учасники мають обдумати та поділитись своїм досвідом, отриманим в малих групах. Що це був за досвід? Які були позитивні та негативні моменти? Які нові ідеї, можливо, виникли? Що вони зрозуміли про синодальний спосіб діяти? Як Бог був присутній в цьому спільному досвіді?

10. Після цього учасники мають визначитись з матеріалами на основі зустрічі, які будуть передані команді координаторів. Тут можуть стати у нагоді орієнтаційні питання для дієцезіяльного синтезу, згадані в частині 4 цього Путівника, а також у Додатку Г.

11. Всі учасники після цього збираються разом і завершують зустріч. Представники малих груп — по одному від кожної — можуть коротко підсумувати досвід цієї групи. Учасники мають бути проінформовані про наступний етап Синодального Процесу, щоб розуміти, як саме їх участь допоможе цій Церкві. Рекомендується завершити зустріч подячною молитвою або піснею.

12. Після зустрічі має відбутись зібрання команди координаторів, де буде розглянута сама зустріч, що тільки що відбулась, та буде укладений синтез на основі матеріалів, поданих усіма малими групами. Цей синтез потім передається дієцезіяльній контактній особі.

13. Якщо неможливо зібрати людей ні особисто, ні онлайн, треба докласти зусиль, щоб організувати процес за допомогою обміном текстовими повідомленнями, телефонними дзвінками, радіо, та інших засобів комунікації. Важливо намагатись почути кожного, особливо маргіналізованих.

Більше матеріалів можна знайти на веб-порталі Синоду.

Додаток В

Дієцезіяльне Досинодальне Зібрання

Кожна місцева Церква завершує дієцезіяльний етап дієцезіяльним Досинодальним Зібранням. Це зібрання служить нагодою для зустрічі розмаїтих представників дієцезії в ході літургійного святкування, молитви, та роздумів над Синодальним Процесом в дієцезії, в прислуханні до змісту матеріалів, зібраних в ході консультаційних зустрічей, в діалозі про поточний стан місцевої Церкви та про знаки часу, у розпізнанні того, до чого Святий Дух кличе дієцезію на шляху синодальності. Хоча більша частина консультаційного процесу на дієцезіяльному етапі, скоріш за все, відбудеться в рамках спільнот Церкви: парафій, душпастирств, та інших груп, завдання дієцезіяльного Досинодального Зібрання — зібрати репрезентативну вибірку людей з усієї дієцезії, включаючи меншини та люд з периферій, і допомогти всім учасникам спільно молитися, слухати, роздумувати та розпізнавати. Після завершення зібрання його підсумок може бути включений до дієцезіяльного синтезу разом з матеріалами, зібраними в ході консультаційних зустрічей. (Дивись Додаток Г, щоб більше дізнатись про дієцезіяльний синтез)

ЗАВДАННЯ

- a. Стати кульмінацією дієцезіяльного етапу синодальних консультацій з люди Божим.
- b. Цінувати та роздумувати над новими реаліями, що народжуються, та над досвідом спільної подорожі, отриманим дієцезією на дорозі синодального шляху.
- c. Разом із обраною групою представників різних спільнот дієцезії висвітлити головні теми дієцезіяльних консультацій.
- d. Залучити членів різних спільнот (парафій, душпастирств, рухів, шкіл, кліриків, спільнот богопосвячених, маргіналів, молоді, різних культур і т.д.) до роздумів над

досвідом та плодами консультаційного процесу в світлі дієцезіяльного синтезу, укладеного на основі матеріалів, отриманих з дієцезії.

е. Слухати, що Бог говорив через народ дієцезії, щоб розпізнати Його волю стосовно місцевої Церкви та ті шляхи до глибшого сопричастя, повнішої участі, та більш плідної місії, на які він кличе Церкву в цій дієцезії.

ф. Виявити найкращі підходи, синодальні шляхи; знайти новий поштовх та життєву силу бути більш синодальною Церквою, що подорожує спільно, слухає взаємно, та ділиться відповідальністю.

г. Укласти дієцезіяльний синтез, що стане внеском до Синодального Процесу усієї Церкви, в якому буде передано те, чим люд Божий поділився в ході процесу консультацій в дієцезії.

УЧАСНИКИ

Члени цього синодального зібрання можуть бути різними, залежно від ситуації в дієцезії. Дієцезії мають адаптувати наступні вказівки відповідно до населення, відстаней, наявних ресурсів, культурних особливостей народу і т.д. В ідеалі серед учасників мають бути:

- Дієцезіяльний єпископ, єпископи-помічники та дієцезіяльна контактна особа/група
- Люди, чий голос часто не чути: вбогі, старі, меншини, ізольовані особи, люди з непрацевдатністю, мігранти, біженці, автохтонне населення і т.д.
- Лідери з числа мирян (чоловіки, жінки, молодь з різних служінь та дієцезіяльних структур)
- Інші миряни (чоловіки, жінки, молодь, запрошена з парафій та інших церковних організацій)
- Клірики (дієцезіяльні священники, монахи, диякони і т.д)
- Члени Інститутів Богопосвяченого Життя та Товариств Апостольського Життя (які відображають розмаїття харизм) та керівники інституцій апостольської та харитативної діяльності
- Зацікавлені представники екуменічних та міжрелігійних ініціатив (а також інші некатоліки, чия участь може стати корисною для Церкви)
- Люди з відповідними до характеру зібрання навичками, в тому числі: координатори, душпастирі або богослови, що спеціалізуються на еклезіології.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ ТА СПОСІБ ПРОВЕДЕННЯ ДОСИНОДАЛЬНОГО ЗІБРАННЯ

Порядок денний цього зібрання включає в себе святкування синодальної подорожі в дієцезії; роздуми над матеріалами, зібраними протягом дієцезіяльних консультацій; перехід до укладання дієцезіяльного синтезу, який відображає плоди слухання та

розпізнання люду Божого в дієцезії. Дієцезіяльний синтез стане внеском, наданим дієцезією Конференції Єпископів.

Єпископ та дієцезіяльні контактні особи/особа у спільному розпізнанні визначають спосіб проведення цього зібрання, що найкраще відповідатиме завданням, переліченим вище, з огляду на дієцезіяльні реалії (На порталі Синоду можна знайти відповідні поради та матеріали). Наполегливо рекомендується завершити дієцезіяльний етап літургійним святкуванням, в ході якого прозвучать подяки Богові за пережитий досвід, та прохання до Святого Духа керувати подальшою подорожжю. Кожна дієцезія сама може розпізнати, як саме об'єднати всі складові частини дієцезіяльного зібрання. Дієцезіяльна контактна особа відповідатиме за зібрання усіх матеріалів, отриманих в дієцезії в ході консультаційного процесу. Членів зібрання, що завершуватиме дієцезіяльний етап, можна буде ознайомити з цими матеріалами.

МОЖЛИВІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ОНЛАЙН- АБО ГІБРИДНИХ СИНОДАЛЬНИХ ЗУСТРІЧЕЙ (Е-СИНОДАЛЬНИХ ЗУСТРІЧЕЙ)

Може статися, що виникне потреба в організації онлайн- або гібридних зустрічей як в рамках консультаційних зустрічей, так і в рамках дієцезіяльного святкування на завершення дієцезіяльного синодального процесу. Онлайн-зустрічі або комбіновані зустрічі можуть бути ефективними в цьому плані, особливо з огляду на пандемію COVID-19. Особливо треба подбати про те, аби ці зустрічі відбувались в атмосфері молитви, сопричастя, та уважного слухання одне одного та Святого Духа.

Координатори або модератори мають забезпечити рівну участь всіх присутніх на зустрічах, щоб всі вони могли зробити свій внесок та бути почутими, в тому числі ті, що мають труднощі з використанням технологій.

РОЛЬ МОЛОДІ В ОНЛАЙН- ТА ГІБРИДНИХ ЗУСТРІЧАХ (Е-СИНОДАЛЬНИХ ЗУСТРІЧАХ)

Заохочуємо дієцезії залучати молодь до планування та проведення цих е-синодальних зустрічей, знаходячи креативні підходи до вчинення їх доступними та легкими у використанні для всіх учасників, пам'ятаючи про особливості різних вікових груп.

Такі засоби, як соцмережі, віртуальні платформи, та інтерактивні технології, можуть зробити значний внесок у охоплення широких аудиторій та збирання відгуків, які будуть потім передані дієцезіяльним контактним особам. Молодь може відіграти ключову роль у креативному та ефективному вирішенні цих питань.

Додаток Г

Підготування дієцезіяльного синтезу

Дієцезіяльний синтез збирає в собі основні плоди розпізнання цілого люду Божого. Рекомендується, щоб його обсяг у текстовій версії не перевищував десяти сторінок. Інші матеріали, такі як зображення, відео, розповіді, вирази творчості та особисті свідчення можуть супроводжувати його в якості додатків, якщо вони справді корисні для розуміння досвіду та внесків учасників.

Дієцезіяльний синтез має відображати розмаїття поглядів та думок, звертаючи особливу увагу на живий досвід учасників, як позитивний, так і негативний. Синтез має вірно відображати голоси людей та все, що народилось у їх розпізнанні та діалозі, а не бути набором загальних або доктринально вірних тверджень. Точки зору, що суперечать одна одній, треба не приховувати, а визнавати та подавати саме як такі. Також не треба виключати погляди просто тому, що їх виражає незначна меншість учасників. Часом точка зору, виражена меншістю, може стати пророчим свідченням того, що Бог хоче сказати Церкві.

Зміст синтезу може бути систематизований за допомогою питань, поданих нижче. Його завдання — лаконічно розповісти про різноманітні плоди, радості, та виклики синодального досвіду та розпізнання, з якими зустрілись люди дієцезії.

- Якими були головні кроки, зроблені дієцезією в рамках консультаційного процесу? Які питання постали? Що було зроблено для залучення якнайбільшого числа учасників та для охоплення периферій? Який відсоток від чисельності дієцезії взяв участь? Чи були групи людей, участь яких була особливо помітною? Чи були якісь конкретні групи людей, що не взяли участь з якихось причин?
- Що було найбільш помітним у процесі консультацій? Які були злети та падіння, втіхи та розчарування? Які настрої, підходи, почуття запам'ятались? Які конфлікти або суперечки проявились у процесі слухання? Які теми або питання викликали різні точки зору? Які плоди Святого Духа були отримані в ході цього досвіду?
- Що в матеріалах зустрічей виявилось особливо значущим, неочікуваним, чи дивним? Які нові перспективи чи горизонти відкрились? Які історії або життєві досвіди були особливо зворушливими, та чому? Які точки зору викликають найбільший резонанс? Які точки зору звучали рідко, однак були цікавими чи вартими уваги?
- Як загалом Святий Дух надихнув спільноту дивитись на поточний стан синодальності в місцевій Церкві, у тому числі вже наявні світлі та темні сторони? Що говорили учасники про ті сфери, де Церква потребує зцілення та навернення: в

духовному житті, в культурі, підходах, структурах, душпастирстві, стосунках, місійному охопленні?

- Як Святий Дух запрошує місцеву Церкву зростати у синодальності? Які мрії, бажання, та сподівання стосовно Церкви прозвучали з боку учасників? З огляду на їх внески, які кроки в напрямку до більшої синодальності дієцезія вважає за потрібне зробити? Якими будуть наступні кроки нашої дієцезії на шляху синодальності в сопричасті з усією Церквою?
- Який культурний образ або образи краще передають наш досвід синодальності?

До підготування дієцезіяльного синтезу рекомендується залучити невелику групу замість великого зібрання. Ця група виконуватиме свої обов'язки в співробітництві з дієцезіяльним єпископом та дієцезіяльною контактною особою/групою. Всі матеріали необхідно читати з духом молитви. Члени групи повинні мати дух синодальності та духовного розпізнання, з яким вони слухатимуть живий голос люду Божого з усієї дієцезії, керований Святим Духом.

Кожна дієцезія може на свій розсуд скласти дієцезіяльний синтез або перед, або після Досинодального Зібрання, за умови, що плоди цього зібрання також знайдуть відображення в дієцезіяльному синтезі. Кожен учасник, наскільки це можливо, має відчувати, що його або її голос є представленим у синтезі. Заради прозорості процесу можна оприлюднити як імена осіб, що писатимуть проєкт синтезу, так і інформацію про перебіг процесу синтезування поданих матеріалів. Наполегливо рекомендується оприлюднити синтез одразу після завершення його написання — це буде служити орієнтиром в подорожі дієцезії дорогою синодальності. Наскільки це можливо, люд Божий повинен мати змогу ознайомитись зі змістом дієцезіяльного синтезу та надати відгук на нього перед тим, як він буде офіційно відправлений Конференції Єпископів.